Milliyet
ÇOCUK
23 Haziran 1980 ● Sayı: 25 ● 20 Lira

Her hafta
Milliyet
ÇİZGİ-ROMAN
dergisi
armağan ediyoruz

Bir çizgi-romanın
tamamı
ÇOCUK
HIRSIZLARI

TEMEL REİS

© King Features Syndicate, Inc., 1977. World rights reserved.

Milliyet
ÇOCUK
DERGİSİ

Pazartesi günleri yayımlanır

23 Haziran 1980

1980 / Sayı : 25 / Sıra 369

Sahibi:
Milliyet Yayın A.Ş. adına
ERCÜMENT KARACAN

Genel Yayın Yönetmeni:
ÜLKÜ TAMER

Sorumlu Yazı İşleri Yönetmeni:
GÜL ÖNET

Teknik Yönetmen:
MEHMET İLKORUR

Adres:
MİLLİYET ÇOCUK DERGİSİ
Milliyet Yayınları
Basın Sarayı
Cağaloğlu
İstanbul

Abone ve Satış için Başvuru Adresi:
MİLLİYET GAZETESİ
Satış Servisi
Cağaloğlu
İstanbul

Abone Koşulları:
1 yıl : 1014 TL.
6 ay : 507 TL.
Uçakla:
1 yıl : 1092 TL.
6 ay : 546 TL.
Yabancı ülkeler için ayrıca posta ücreti eklenir

Dizgi:
Milliyet Yayınları

Baskı:
Milliyet Ofset Tesisleri

Türkiye'de satış fiyatı:
20 TL
Kıbrıs'ta satış fiyatı:
25 TL

bizden size

YENİ bir sayımızla yine karşınızdayız sevgili okurlarımız. Eleştirileriniz ışığında kendini sürekli yenileyen, "Milliyet Çocuk Dergisi", sizlere hep iyiyi, güzeli, doğruyu vermeyi amaçlamaktadır. İsterseniz, şimdi bu sayımızdaki konulara kısaca bir göz atalım...

ÖYKÜMÜZ Özden Regü'den: Yaşlı Adam... Regü, genç bir sanatçı. Öyküsü ilk kez dergimizde yayımlanıyor. Eğer onun öyküsünü severseniz, sanatçıdan ileride başka öyküler de yayımlayacağız...

TEST sayfamızdaki, "Armağanlı Sorular" köşesine her hafta yüzlerce mektup yağıyor. Arkadaşlarımız, doğru yanıt veren okurlarımızın mektupları arasından kura çekerek, her sayı on arkadaşınızı ödüllendiriyor. Köşemize gösterdiğiniz ilgiden dolayı hepinize teşekkür ederiz. Ayrıca yine anımsatalım: Çocuk Klübü'müz, bu hafta da 30 üyeye kitap dağıtıyor.

YÜZYILLAR boyunca birçok bilim adamı, Mısır'daki dev piramitlerin gizlerini araştırdı, durdu. Birçoğu da bu uğurda yaşamını yitirdi. Ama bu bilim adamlarından biri, arkeolog Flinders, gerçekten yararlı çalışmalar yaparak, meslektaşlarına ışık tuttu. Onun öyküsünü iç sayfalarımızda okuyabilirsiniz.

Filmden bir görüntü

AFRİKA'da bir ülke olan Senegal'in yakınında çok ilginç bir ada var. Kısaca, "Esirler Adası" diye adlandırılan bu ada halkının ilginç yaşamını iç sayfalarımızda okuyabilirsiniz.

GEÇTİĞİMİZ yıl çevrilen, "Yıldız Savaşları" adlı bilim-kurgu filmi tüm dünyada büyük ilgi topladı. Bu yıl ülkemizde de gösterilen film, yapımcılarına bir yıl içinde bizim paramızla 3 milyar lira kazandırdı. Bunun üzerine yapımcılar, "Yıldız Savaşları"nın ikinci bölümünü de filme aldılar. İç sayfalarımızda bu filmin öyküsünü yayımlıyoruz...

Gelecek Pazartesi yepyeni bir sayıda buluşmak üzere hepinize mutlu günler dileriz...

OKURUN SESİ

● **OSMAN NURİ ERTÜRK** (*İstanbul*): Dergimizi çok beğeniyorum. Her sayısını özenle alıyorum. Kare bulmacayı biraz daha büyütemez misiniz?

● **OĞUN UZUN** (*İstanbul*): Milliyet Çocuk Dergisi'ni çok beğeniyorum ve her sayısını dikkatle okuyorum. Ünlü Türk bilginlerinin ve şairlerinin hayatlarını yayınlarsanız çok sevinirim.

● **SAKİNE SAYIN** (*Hatay*): Dergimizi ilgiyle izliyorum. Poster verirseniz sevinirim. Ayrıca Pembe Panter'i yayınladığınız için teşekkür ederim.

● **FİLİZ BOSNUR** (*İzmir*): Dergimizi severek okuyorum. Tele-Yunus'un tekrar yayınlanmasını dilerim.

● **SÜLEYMAN ÖZACAR** (*Kırklareli*): Dergimizi severek okuyoruz. Ben ve arkadaşlarım reklamların yayınlanmamasını diliyoruz. Poster yayınlarsanız seviniriz.

UZAY OLUKLAR

TEMBELLER ADASI

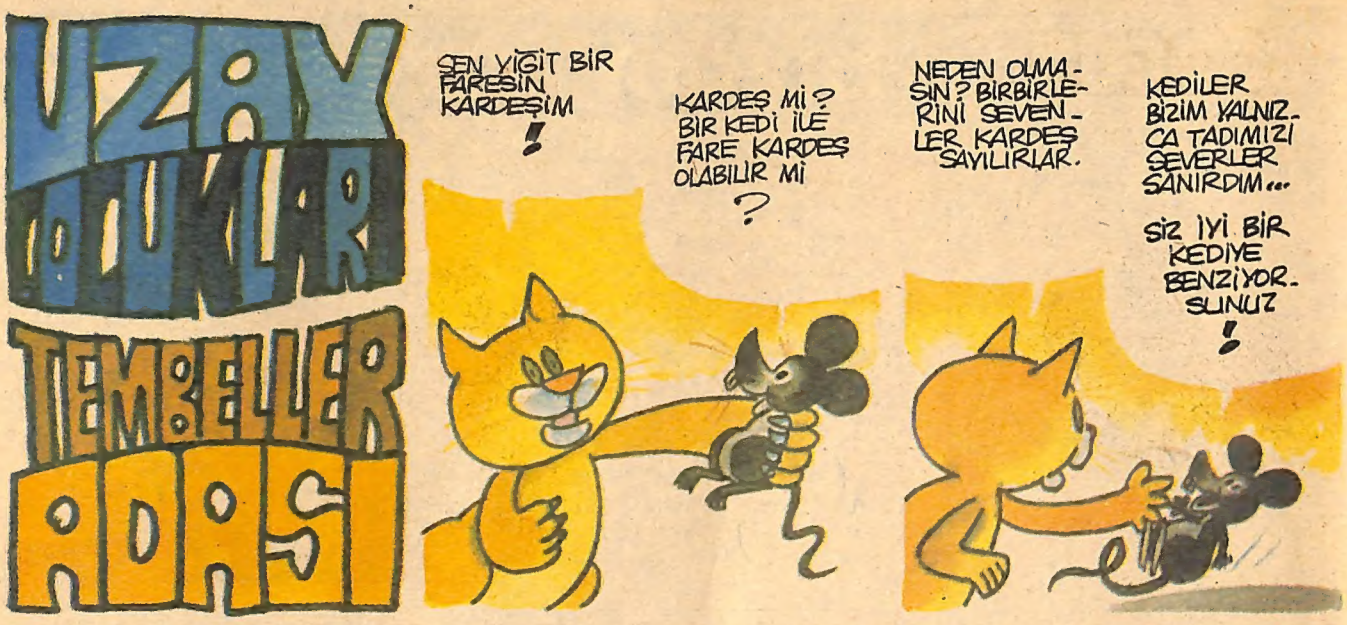

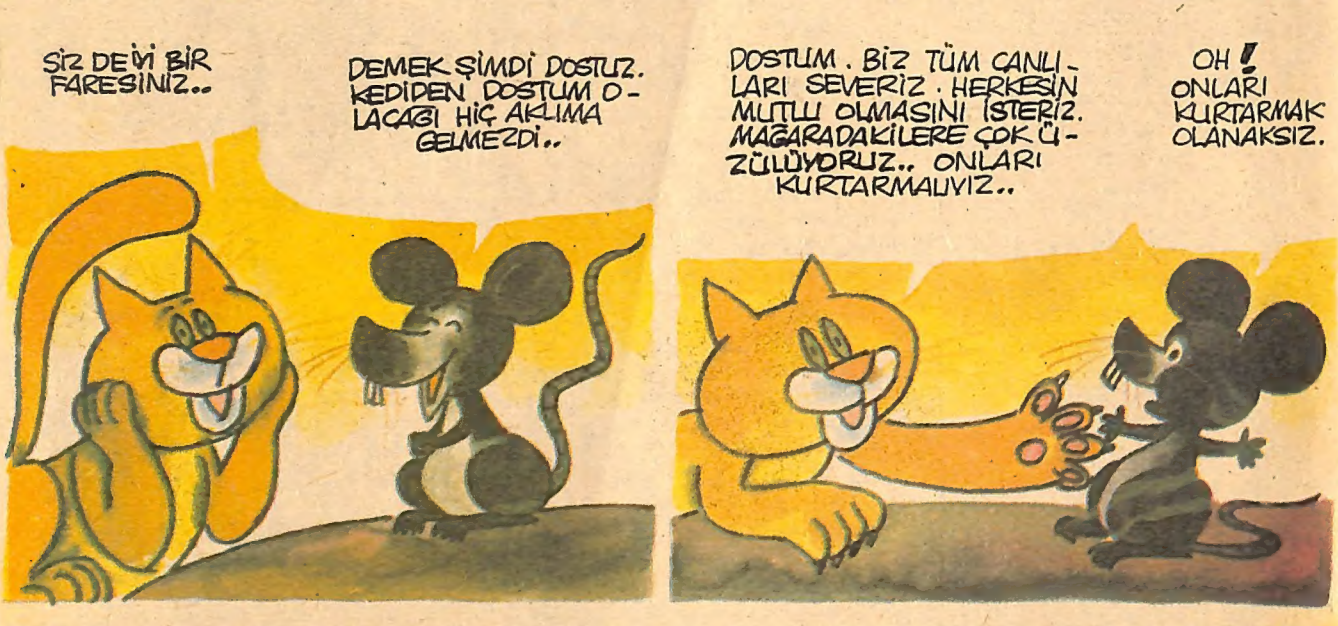

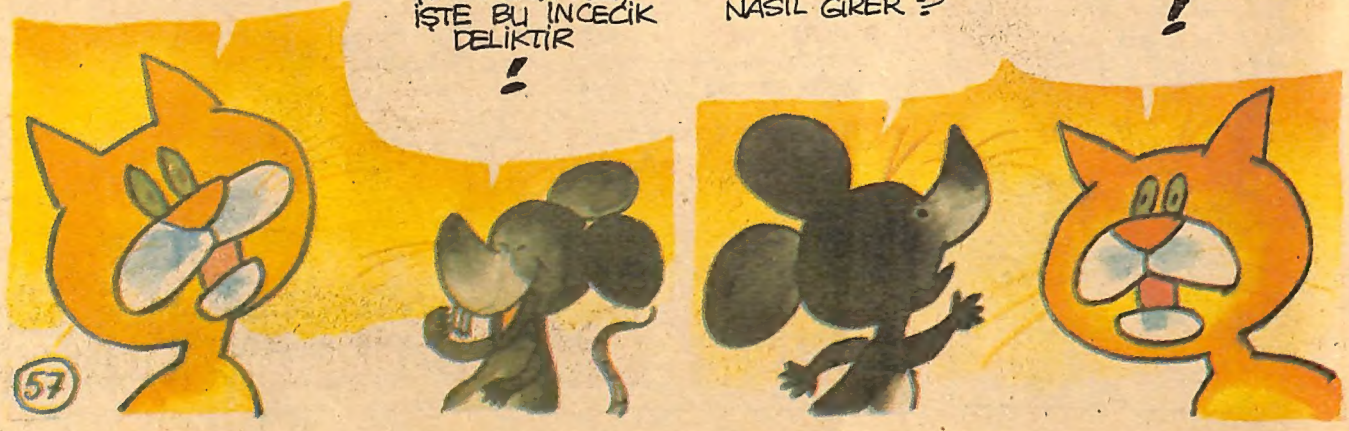

YAPAMAM. YENİDEN GİREMEM ORAYA... KORKUYORUM!

GÜCÜNÜN BİLİNCİNDE DEĞİLSİN.. ONUN İÇİN KORKUYORSUN.. ŞU ANDA HİÇ BİRİMİZ SENİN KADAR GÜÇLÜ DEĞİLİZ...

DEĞİLMİSİNİZ? KAÇMAK İSTESEM KAÇAMAM.. DİLERSENİZ GÜÇLÜ PENÇELERİNİZLE PARÇALARSINIZ BENİ.. DİLERSENİZ BİR LOKMADA YUTARSINIZ. SİZ ÇOK GÜÇLÜSÜNÜZ...

BU SAYDIKLARINIZA "KABA KUVVET" DENİR. EVET, DEDİKLERİNİZİN HEPSİNİ YAPABİLİRİM. AMA, GERÇEK GÜÇLÜLÜK YOK ETME DEMEK DEĞİLDİR.. ANLAŞANIZA FARE KARDEŞ.. KOCA FİL İÇİMİZDE YALNIZCA SİZDEN KORKAR.. ONU KORKUTACAK KADAR GÜÇLÜSÜNÜZ.

BİLİYORUM ONU, BUNU KORKUTMAK ÇİRKİN BİR DAVRANIŞTIR. AMA GİRİSİ AÇIP İÇERİDEKİLERİ KURTARMANIN TEK YOLU BU.

ANLIYORUM KEDİ KARDEŞ. DEDİĞİNİZİ YAPACAĞIM.

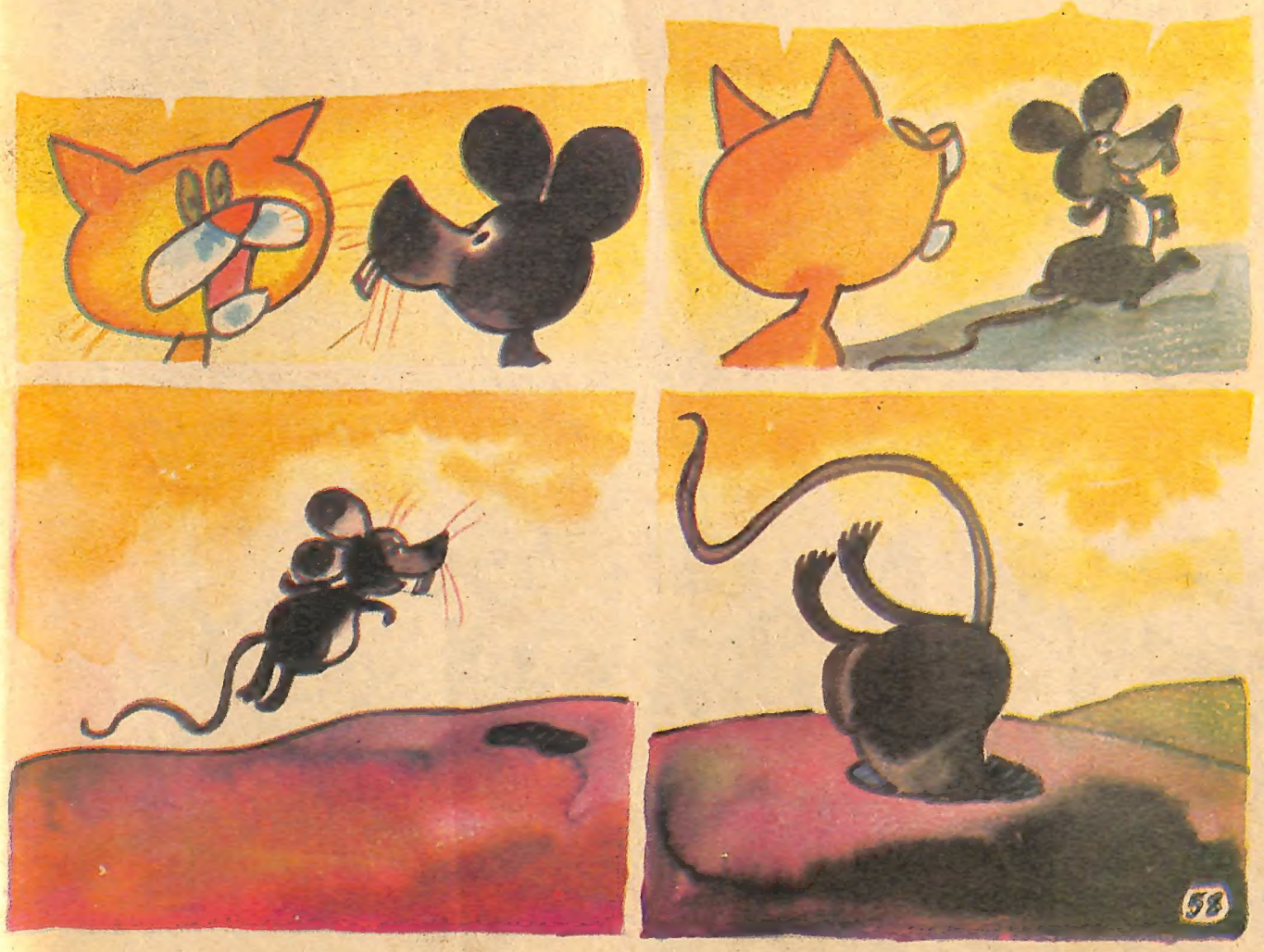

HEY! ÇOCUKLAR, YUKARI ÇIKIN, AYAK ALTINDA DURMAYIN. BİRAZ SONRA HERKES DIŞARI UĞRAYACAK..

GELİYORUZ!

KAÇMAYIN GÜVENİN BANA, BU ADANIN KRALI OLARAK SİZİ KORUMAYA SÖZ VERİYORUM...

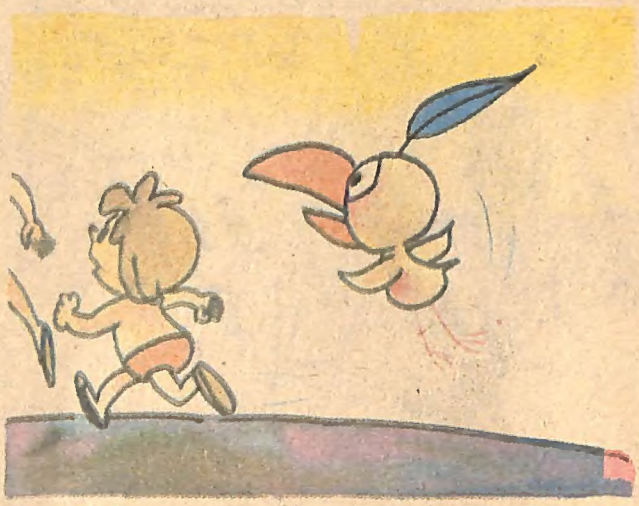

KOCA FİLDEN ÇEKİNMEYİN. BEN DÖVERİM ONU. BAKIN NASIL TEKMELİYORUM. KORKMAYIN SİZİ KURTARACAĞIM...

KONUKLARIMI KORKUTURSUN HA! AL BAKALIM BU GÜÇLÜ TEKMEYİ YİYİNCE NE YAPACAKSIN...

HEY KOCA FİL, SANA KONUK GELDİM HORTUMUNA GİRİYORUM. GECEYİ ORADA GEÇİRECEĞİM.

HİYAA.. ANNECİĞİM FARE!

İMDAAAT! HAYVANLAR GELİYOOOOR!...

İMDAAAT! İNSANLAR GELİYOOOOR!...

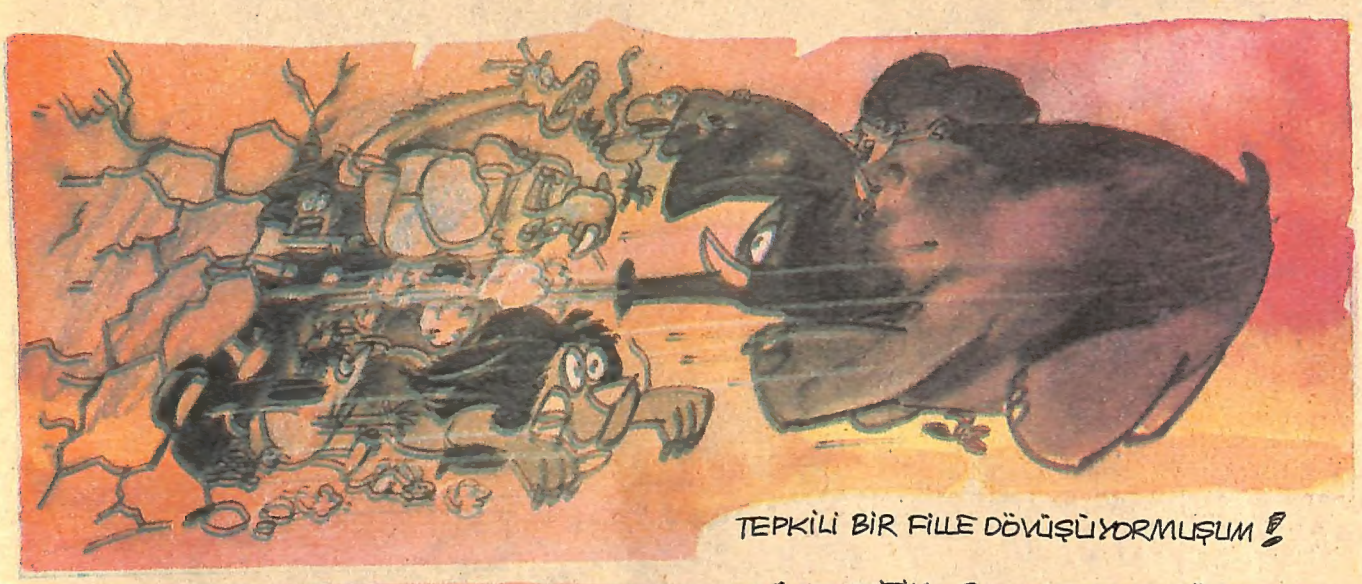

TEPKİLİ BİR FİLLE DÖVÜŞÜYORMUŞUM!

OF! ANNECİĞİM, BANA NE OLDU BÖYLE? FİLE BİRAZ HIZLI VURDUM SANIRIM. TEPKİSİ SERT OLDU HAYVANIN... DAHA YUMUŞAK BİR KRAL OLMALIYDIM...

OH! FİLİN İNTİKAMI ÜRKÜNÇ OLDU. TAÇIM! TAÇIM GİTTİ! MAVİ TÜYÜM, TAÇIM!...

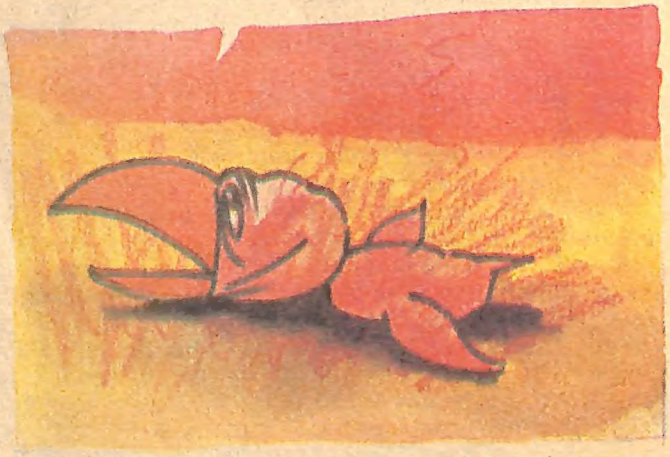

EEE.. SAYIN KRAL. BİRAZ ÖNCE YÜKSEKTEN ATIYORDUN... ŞİMDİYSE YERLERDE SÜRÜNÜYORSUN...

AÇI BANA KEDİ KARDEŞ.. NE OLURSUN YEME, ETİM HİÇ TATLI DEĞİL. ZATEN TAÇIM TAHTIMDAN OLDUM...

TAÇ DEDİĞİN KAFANDAKİ SON TÜY OLACAK.. SENİ EZİP GEÇERLERKEN DÜŞTÜ.. TAHTIN DİŞLERİMİN ARASINDA KALDI...

İSTEMEM BÖYLE TAHT İSTEMEM... YALVARIRIM YEME BENİ!

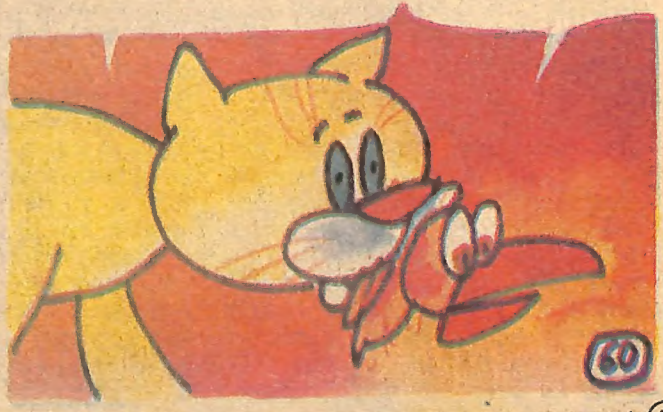

DEVAMI GELECEK (1)

ÖYKÜ

YAŞLI ADAM

ÖZDEN REGÜ

EEE... Daha nasılsın Halil Baba?

— Bildiğin gibi oğlum. Kusura bakma ama ismini hatırlayamadım birden. Ne de olsa yaşlılık işte.

Uzun boylu, kıvırcık saçlı genç gülerek:

— Tanıyamadın mı? Adım Orhan. Hani bana kızdığın zamanlar "Fasulye sırığı" demez miydin?

Gülüştüler.

— Yakında mı oturuyorsun Halil Baba?

— Evet şuracıkta. Haydi şimdilik hoşça kal Orhan Bey oğlum! Hatırımı sordun, eksik olma. Siz çocukların, benden ne kadar yıldığınızı bilirdim. Hele yaramazlar, okul kaçakları... Ben de epey sert tim ama ekmek yediğim kapıda işimi dürüst yapmak zorundaydım.

Orhan'ın içi burkulmuştu. Yaşlı adamı dinlerken, bir yandan da ona belli etmeden, cüzdanından çıkardığı kâğıt parayı katlayıp, onun solmuş yamalı ceketinin cebine soktu. Yüzü kızararak yavaşça:

— Gücenme Halil Baba... Bir şey alırsın kendine. Sen bunca yıl bizlere hizmet ettin, hayırlı işler! diyerek hızlı adımlarla oradan uzaklaştı.

Bir zamanların esmer, uzun boylu, burma bıyıklı Halil Efendisi, köyünden geldiği günden beri çeşitli okullarda hademelik yaparak ömür tüketmiş, yaşlandıkça kamburu çıkmış, gözleri çipillenmiş, romatizmalı ayaklarını güçlükle sürüyen Halil Baba olmuştu.

Kendinin de dediği gibi, çocuklara karşı sert davranırdı. Küçük yaştayken annesiyle babasını depremde yitirmişti. Hiç evlenmediği için baba şefkati nedir bilmezdi. Onun gözüyle her çocuk, yalnız yaramazlık düşünen bir yaratıktı. Çalıştığı sürece küçük düşmanlarıyla savaşmaktan yılmamıştı. O çocukları sevmediği gibi, çocukların da ondan hoşlanmaması doğaldı. Afacanların peşinde koşamayacak çağa gelince, dişinden tırnağından artırdığı birkaç kuruşla, kendi emeğiyle yaptığı kulübeciğine çekildi. Düşünüp taşındıktan sonra, kendine en uygun iş olarak kundura tamirciliğini buldu.

Yıldan yıla kuvvetten düşüp romatizma elini ayağını kıpırdanmaz hale getirdikçe bu iş bile ona güç geliyordu. Ama aç kalamazdı ya!..

Halil Baba'nın zamanla müşterileri de azaldı. Gözleri iyi görmediği için yaptığı yamalar çok kaba düşüyordu. Kış gelince, yiyeceğini güçlükle sağlayan adamcağız bir de yakacak derdine düşmüştü. İyi günlerinden kalma küçük kömür sobasını çoktandır kurmuyordu. Kızılay yardımına yetişmezse mangalında yakacak kömür bulamazdı. Ama bu yıl Halil Baba, kendini sevindiren bir şey keşfetti. Evi kömür deposuna oldukça yakındı. Akşam üstü, depodan caddeye değin giden yolda arabalardan düşen kömür parçalarını topluyordu. Daha şimdiden, odanın köşesindeki büyücek bir küfe dolmuştu bile...

Orhan'a rastladığı gün de kömüre gidiyordu. Torbasını doldurduktan sonra, çevrede hayli kömür parçaları kaldığını gördü. Daha hava kararmamıştı. Sepetini boşaltıp, geri kalanları toplamayı düşündü.

Depoya yakın yerde uçurtma uçuran dokuz on yaşlarında iki çocuk görünce ansızın irkildi. Çocuklar ona bakıyor ve aralarında bir şey konuşuyorlardı. Yaşlı adam eski alışkanlığıyla kaşlarını çatarak:

— Şunlara bak! Evlerinde ders çalışacaklarına uçurtmayla eğleniyorlar, diye homurdandı. İnsana nasıl da tuhaf tuhaf bakıyorlar. Yoksa gidip depo bekçisine beni şikâyet mi edecekler? Çalmıyorum ki, sokağa dökülen kömürleri topluyorum.

Söylene söylene kulübesine yollandı. Kömür torbasını boşalttı, parayı yastığının altına sokarak dışarı çıktı. Depoya yaklaştığı zaman birden durakladı. Öfkesinden ne yapacağını şaşırdı. Deminki iki çocuk, uçurtmalarını bırakmış, evden getirdikleri sepete habire kömür dolduruyorlardı. Caddeye değin uzanan yolda tek bir kömür tanesi bırakmamışlardı.

Halil Baba yüzünü buruşturarak içini çekti:

— Tövbeler olsun! Burada bile yumurcaklardan rahat yok. Ben şikâyet edeceklerinden korkarken onlar beni bastırdılar. Ortalığı bir güzel silip süpürmüşler.

Kızgın kızgın eve döndü. Bir yandan merak ediyordu. Ya sahiden çocuklar, kimsenin malı olmayan kömürleri toplamaya başlarlarsa!

Ansızın kulağına bir ses geldi. Kulübenin kapısı vuruluyordu. Yaşlı adam heyecanla kapıyı açtı. Karşısında kimi görse beğenirsiniz? Biraz önce kömür toplayan iki çocuğu... Kollarında asılı sepetler kömür doluydu. Elleri yüzleri kapkaraydı.

— Halil Baba sana kömür getirdik, nereye boşaltalım?

Adamcağız şaşkınlıktan ne diyeceğini bilemiyordu. Çocuklar bakıştılar, odanın karanlık köşesinde küfeyi görünce oraya doğru ilerlediler. Getirdikleri sepeti küfenin yanına boşalttılar.

— Bundan böyle kendini yorma Halil Baba, sana her gün bu saatte kömür toplar getiririz.

— Beni nerden tanıyorsunuz?

Çocuklardan biri:

— Unuttun mu? Geçen yıl terliklerimizi sen onarmıştın. Hem eskiden okullarda çalıştığını duyduk. Demek bunca yıl bizlere hizmet ettin.

Adamcağız gururlanarak:

— Sizlere nasıl teşekkür edeceğimi bilemiyorum çocuklar. İyiliğinizi neyle ödeyeyim? Size verecek bir şeyciğim yok. Görüyorsunuz hem yaşlıyım, hem de...

— Bunu düşünme Halil Baba.

— Yoo, her iyilik ödül ister oğlum.

Çocuklar birbirlerine bakıştılar. Gözleri sevinçle parlıyordu.

— Üzülme, biz ödülümüzü aldık.

— Anlayamadım.

— Biz yavrukurtlarız. Başkalarına yardım etmek ve yararlı olmak tüzüğümüzde yazılı.

— Hoşça kal Halil Baba! Yarın yine görüşürüz.

Çocuklar izci selâmı verdiler ve sonra boş sepetlerini alarak oradan uzaklaştılar.

Yaşlı adam olduğu yerde arkalarından bakakaldı. Bunca yıl çocuklardan uzak kaldığı ve onları tanımak istemediği için şimdiden kendinden utanıyordu. Yaşamında ilk kez çocuk sesleri, ona hoş gelmişti. Akşam olmasına karşın, karanlık odası sanki güneş doğmuş gibi ışık içinde görünüyordu.

HALİT KIVANÇ

SİZLERLE

SEVİMLİ DOSTLARIMIZ

KİM ne derse desin, ben hayvanlardan böyle bahsetmeye devam edeceğim. Onların sevimli dostlarımız, uysal dostlarımız olduğunu söyleyeceğim. Belki uzaktan dost görünmeyenleri çoktur. Ama yaklaştınız mı, gerçekten dost olduğunuzu anlatabildiniz mi, inanın, hayvanlar çok sadık birer dost olurlar. Daha önce de hayvan sevgisinden söz açmıştık. O yazımdan sonra hayvansever okurlarımdan epey soruyla karşılaştım. Ne var ki, ben genel anlamda hayvan sevdiğimden bahsetmiştim. Yoksa hayvan bakımı konusunda bilgim yok denecek kadar azdır. Hayvan sevip de olanakları elverdiğince bakmak, beslemek isteyenlere önerim, bu konuyu gerçekten bilenlere başvurmalarıdır. Bunların ön sırasında eskiden "baytar" dediğimiz "veteriner" hekimler gelir. Yani hayvan doktorlarına sormak, en uygun davranıştır.

BU HAFTA size hayvan konusunda bilgi veremiyorsam da, nereye başvurabileceğinizi söylemekle bir anlamda görev yapmaya, dileğinizi karşılamaya çalışıyorum. Veterinere şormanın yanı şıra, ilgilendiğiniz hayvanın bakımı konuşunda yazılmış kitaplardan yararlanabilirşiniz. O hayvanı şağlıklı ve düzenli bakanlara akıl danışabilirşiniz. Hayvanları Koruma Derneği de bu konuda başvuracağınız yetkililerin başında gelir.

HAYVANLA insanın ilişkisinde kim kimin dilinden anlayamıyor? Orası pek belli değil... Biz mi onlara kendimizi anlatamıyoruz? Yoksa onlar mı bizi anlamıyor? Haydi, bırakalım şimdi bu sorularla işi büsbütün çıkmaza sokmayı... Biraz da tatlı tarafından bakalım hayvanlar dünyasına...

BİRİ yaşlı, ikisi genç, üç avcı, Afrika'ya aslan avına gitmişler. İlk gün gençler çıkmış ava... Fakat akşama kadar dolaştıkları halde elleri boş dönmüşler. Ertesi sabah yaşlı avcı, gençlere öğüt vermiş:

— İşin püf noktasını bilemediğiniz için aslan vuramadınız. Bakın, dinleyin!.. Aslan avına gece çıkılır bir kez... Gece bastırdı mı, ormana doğru yürürsünüz. Bir ara karşınızda pırıl pırıl parlayan iki göz belirir. Karanlıkta öylesine parlayan, aslanın gözleridir. Hah işte, o zaman o iki gözün ortasına nişan alırsınız. Tetiğe bastınız mıydı, tamam... Aslanı iki kaşının ortasından vurmuş olursunuz.

Genç avcıların ikisi birden gülmüş:

— O senin dediğin eskidendi, ağabey... Şimdi aslanlar da öğrenmiş bu püf noktasını... Onun için hepsi geceleri ikişer ikişer dolaşıyor... Birer gözlerini yumuyorlar ki, avcılar iki aslanı bir aslan sansın diye... İstediğin kadar ateş et, o pırıl pırıl parlayan gözün ortasına... Kurşun, iki aslanın arasından boşa gidiveriyor. Yaaa...

Pazarda bir adam elinde bir kuş kafesiyle dolanıp duruyordu. Kafesteki papağanı satmak istediğini söylüyor, fakat alıcı çıkmıyordu. Papağana yirmi bin lira fiyat biçmişti adam... Bir papağan için pek de pahalı sayılmazdı. Öyle ya, konuşan bir kuş için yirmi bin lira fazla para değildi. Adamcağız dolaştı, dolaştı, kimse vermedi yirmi bin lira... Derken biri atıldı:

— Beş bin lira veririm, hadi bana sat beş bine!..

Papağanın sahibi kızdı:

— Neee? Beş bin lira mı? Onu kaldırır, ilerdeki denize atarım da, gene de satmam beş bine...

O zaman papağan lafa karıştı ve adama seslendi:

— Heeey, neden söz ediyorsun? Beş bine, filan, kaça olursa vermeye bak!.. Benim yüzme bilmediğimden haberin yok galiba?

SAHİBİ köpeğini övüyordu:

— İnanmayacakbınız ama müthiş bir köpektir bu... Eğer kendisine on lira verirseniz, gider, size iki simit alır getirir.

— Haydi canım siz de!.. Ben demin köpeğinize elli lira verdim, gitti. Hiçbir şey getirmediği gibi, kendi de gelmedi.

— Haaa tabii... Elli lira verdiğiniz zaman, alıp hemen sinemaya gitmeye alışmıştır da...

YOLDA yürümekte olan bir fil, dalgınlıkla bir farenin üstüne basıyordu. Kendisini çabuk toparladı. Farenin üstüne basmadı. Farecik de ölümden kurtuldu. Fil pek mahcup olmuştu. Utana sıkıla özür diledi fareden:

— Ah, affedersiniz... İnanın ki görmedim. İstemeden oldu.

Fare, üstündeki tozları silkelerken, özür dileyen fili teselliye kalkıştı:

— Yok canım, üzülmeye değmez... Herkesin başına gelebilir. Dalgınlıkla ben de sizin üstünüze basabilirdim.

İKİ PİRE sinemadan çıkmış, eve dönüyordu. Biri elini uzattı, avucunu havaya çevirdi. Düşen yağmur damlacıklarından birkaçı avucuna değmişti. Hemen öteki pireye döndü:

— Ne dersin? Eve yaya gidemeyeceğiz galiba!.. Baksana yağmur başladı... Hadi gel, şuradan bir köpeğe binelim de gidelim.

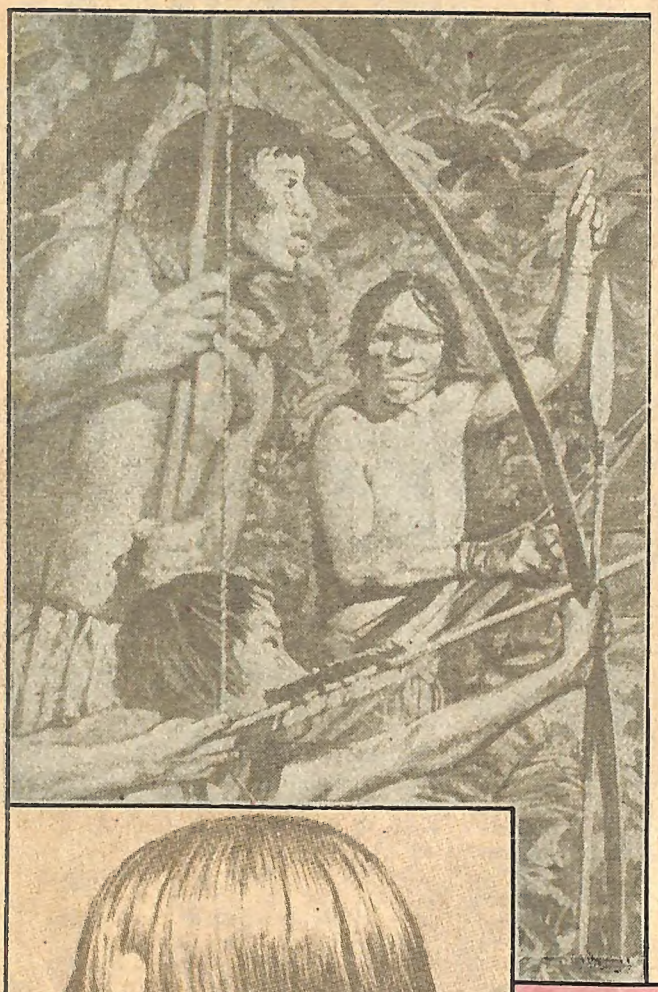

UYGARLIK ÇAĞINDA İLKEL YAŞAM BİÇİMLERİ HALA SÜRÜYOR.

BREZİLYA'NIN BALTA GİRMEMİŞ ORMANLARI

● *Caraja kızılderilileri uygarlığa karşı bağımsızlıklarını sürdürüyorlar.*

BREZİLYA'nın balta girmemiş ormanlarında Caraja kızılderilileri yaşar. İlkel bir kabile olan Carajalar, süse ve boyamacılığa çok meraklıdırlar. Bütün gövdelerini ve av araçlarını boyarlar.

Bu kabile, Araguaya ırmağındaki Bananal adasında yaşar. Gezginci kimseler, Carajalar'ı görür görmez tanırlar. Çünkü bu kabilenin üyeleri, yüzlerinin iki yanına yüzük biçiminde işaretler çizerler.

Caraja kabilesindeki kadınlar çok mutludur. Çünkü toplumsal özgürlükleri oldukça gelişmiştir. Kabilenin kızları bile, ilkel bir toplumda rastlanmayacak biçimde el üstünde tutulurlar.

Kadınlara karşı iyi davranmalarına karşın Carajalı erkekler savaşçıdır. Bunun bir nedeni, Chavantes kabilesiyle komşu olmalarıdır. Chavantesler, Brezilya kabileleri arasında en savaşçı olanıdır. Bu yüzden Carajalar da savaşmak zorunda kalmışlardır. Carajalar düşmanları karşısında sürekli güçlü kalabilmek için kendilerini geliştirirler. Örneğin çeşitli sporlar yaparlar. Yüzme bunlardan başta gelenidir.

Günümüzde uygarlık, Brezilya'nın balta girmemiş ormanlarına kadar sokulmuştur. Ama Carajalar, bağımsız yaşamlarını sürdürmeyi başarmışlardır.

Caraja kızılderililerinin süsleri çeşitli anlamlara gelir. Bu süsler, kabilenin üyesinin toplumsal konumunu gösterir. Örneğin, süslere bakarak bir Carajalının evli mi, bekâr mı, bir savaşçı mı, yoksa çocuk sahibi mi olup olmadığı anlaşılır.

UÇURTMANIN HABERCİSİ

atila alpöge

VERMEK - ALMAK

BAHAR Çiçeğimi karşıma aldım.

— Seni dünyanın en güzel uçurtması yapacağım.

— Ben zaten güzelim.

— Durduğun yerde, tek başına güzel olamazsın. Güzelliğin uçtuğun zaman, havada belli olur. Seni güzel uçuracak biri gerekir. O kişi de benim. Uçuracak kişi olmadan uçurtmanın ne değeri var?

— Ben sıradan bir uçurtma değilim.

— Ben de sıradan bir uçurtmacı değilim.

— Göreceğiz.

— Göreceksin. Seninle ikimiz bir araya geldik ya, dünya alem parmak ısıracak. Bu ne güzellik diyecekler. Bir efsane olacağız.

— Büyük konuşma!

— Böyle demedi Bahar Çiçeği. Daha doğrusu hiçbir şey demedi. Ama konuşsa bunları derdi.

Gülümseyerek, mutlulukla işe koyuldum. Bahar Çiçeğine şarkı söylettireceğim. "Uçurtmalar şarkı söylemez" mi dediniz. Yanıldınız. Peki, nasıl mı olacak? Çok kolay!

Çıtanın uçlarına ikinci bir ip geçirin. İnce ve gergin. Güçlü bir rüzgârda içli bir saz gibi inler bu ip. Bir de bu ipin bazı yerlerine kendi üstüne katlanan ama ağzı açık kalan karton parçaları yerleştirin. Rüzgârda bunlar takırdar. Bunlarla Bahar Çiçeğime şarkı söylettireceğim. Mutlu, yaşam dolu şarkılar... Uçucu, canlı, çılgınca şarkılar... İpi koyuverip onu yükseklere saldığım zaman Bahar Çiçeğim gökleri kucaklayan sesler çıkaracak. Işıl ışıl bir müzik dalga dalga, evlerin üstüne inecek.

— Ah!! Ah!!

Birden nefes alamaz oldum. Biri boğazımı sıkıyordu. Tekmeyi bastım, kurtuldum. Bu Cemil'di. Gizlice bahçeye girip arkamdan saldırmıştı.

— Ver bana uçurtmamı!

— Defol, git işine. Onu sana vermem. Benim o. Hem sen Bahar Çiçeği'ne layık değilsin. Sen git kendine sümüklü bir uçurtma bul.

— Hadi be! Onu elinden parçalaya parçalaya alacağım. Hırsız!

— Kılıksız!

Bir dal parçasıyla üzerine yürüdüm. Kaçtı. Silik, kılıksız, ciğeri beş para etmezin biridir Cemil. Kaçtı ama, bütün neşemi de alıp götürdü.

Bahar Çiçeği'ne bakamadan işi bitirmeye çalıştım. Ondaki tedirginliği ve tasayı görmek istemiyorum. Biliyorum, korkuyor.

Kafamı bir türlü toplayamadan ses düzenini bitirdim ve Bahar Çiçeğini havalandırmayı denedim. Zorlanarak biraz yükseldi. Belli bir yüksekliğe zar zor tutunabildi. Hayır, yükselmiyor. Bir terslik var. Sinirlendim. İpi hızlı hızlı çektim. Sertçe... Olmadı. Ne var, anlamıyorum. Kafa atıyor; düşecek gibi oluyor. Kararsız sallanıyor. Sanki titriyor. Sanki direniyor.

Evet, evet! Direniyor. Bana direniyor. Ben onu yükseklere çıkarmak için ne kadar uğraşırsam uğraşayım, inat ediyor. Huysuz, hırçın ve mendebur bir hali var. Evet, mendebur!

— Eee, hadi uzatma.

İpi bütün gücümle çektim. Bütün sinirimle... O an, gözüm ipi tutan elime gitti. Kanamıştı. İp elimi kesmişti. Daha da sinirlendim.

— Sen Bahar Çiçeği falan değilsin. Keçisin keçi...

Bir taş alıp hızla ona doğru fırlattım. Taş kâğıdı deldi. Bahar Çiçeği sendeledi; düşmeye başladı. Birden pişman oldum. Parçalanacaktı. Koştum, yere çarpmadan tutmak istedim. Çıtalardan biri hızla şakağıma vurdu. Sendeledim. Başım döner gibi oldu; çöktüm. Elimi şakağıma götürdüm. Yarılmıştı. Kanıyordu. Belki de şişecekti.

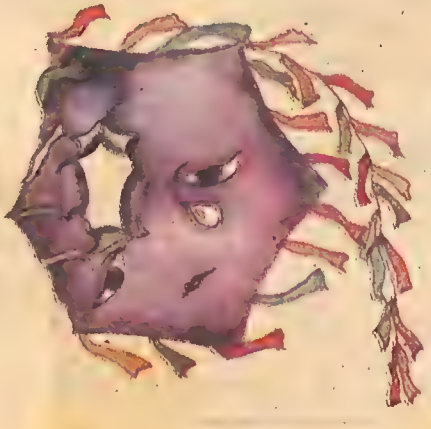

Bahar Çiçeği tehlikeyi atlatmıştı. Otların üzerine sapasağlam uzanmış, duruyordu. Uzun bir süre bakıştık. Sonra sesini duyar gibi oldum.

— Sen bu işi beceremeyeceksin. Derdimi anlamadın. Dertli olduğumu bile hissetmedin.

— Neymiş derdin?

— İlle de ben mi söyleyeyim? Sen anla. İp senin elinde. Hissedebilmelisin. Anlamalısın.

Biraz geç oldu ama anlar gibi oldum. Rüzgâra göre dengesini yeniden ayarlamam gerekiyordu. Alışmışız, uçurtmalarda hep aynı dengeyi kullanıyoruz. Oysa rüzgâr hızlı esiyorsa uçurtma iyice yatık olmalı; yok rüzgâr hafif ise uçurtma dik durmalı. Bu da denge ipini kısaltıp, uzatarak sağlanır. Ben bunu niye düşünemedim? Ben aptal mıyım? Bir an için kendimi geri zekâlı gibi hissettim.

— Niye düşünemedin, biliyor musun? Çünkü aklın, fikrin çevrende... Yan gözle Cemil'i kolluyorsun, ya da başkalarını. Rahatsızsın. Bana dönük değilsin. Gözün ve kulağın bütünüyle bende olmadıkça uçurtma uçuramazsın. Efsane mefsane de olamazsın.

Haklıydı. Suç bendeydi. Tedirgin ve ürkektim. Sinirliydim. Çevreyle uğraşmaktan kendimi Bahar Çiçeğime verememiştim. Benim bu halim de onu tedirgin yapmıştı.

Uçurtma uçurmak da, arkadaşlık da "alıp verme"dir. Birbirinden duygular, bilgiler, yardımlar almaktır. Bölüşmektir. Bütünleşmektir. Biri yalnızca verir, sürekli verirse, öteki de durmadan alırsa, hem de hiç vermeden alırsa arkadaşlık doğmaz; varsa bile kurur, gider. Benim demin yaptığım yanlışlık buradaydı işte. Ben Bahar Çiçeğime yalnızca tedirginlik ve sinirlilik vermiştim. Onun ise keyifle uçmasını beklemiştim; uçsun ve bana zevk versin istemiştim. O beni eğlendirmek için çırpınacak, güzel uçmaya çalışacak. Durmadan kendinden verecek. Ben ise zevk alacağım. Kendim bir katkıda bulunmadan. Tersine kötü duygular vererek. Olmazdı, olamazdı.

Vermesini bilmeyen alamaz.

Senegal'de iki ayrı dönemi, iki dünyayı yaşayan bir ada:

ESİRLER ADASI

(GOREE ADASI)

SAAT akşamın yedisini gösteriyor. Turistlerle dolu bir şalupa (Senegal'de kullanılan bir sandal türü) kıyıdan uzaklaşıyor. Evlerine dönen insanlar ailelerine kavuşmanın tadını yaşıyorlar. İşte, sessizlik yeniden çöktü adanın üstüne. Güneşin son zerreciklerinden yararlanmaya çalışan çocukların, plajdan gelen kahkahaları, bu sessizliği yırtıyor. Senegal önce pembe, sonra kızıl bir renge bürünüyor. Ya da kendine dönüyor diyebiliriz, bu renk değişimine. Uzakta, Dakar kuleleri gururlu gururlu yükseliyorlar: Kent hararetle yeni bir Afrika gecesine hazırlanıyor.

Senegal soluk alıyor, hâlâ. Çıplak ayaklar, günün kızgın sıcaklığını azar azar üzerinden atmaya başlayan kumlar üzerinde salına salına dolaşıyorlar. Yerlerde sere serpe oturan çocuklar dama oynuyorlar. Evler ışıyor ve Senegal'in en belirgin akşam yemeği olan balık ızgara kokuları sokaklara yayılıyor.

Senegal gülümsüyor. Herkes birbirini selamlıyor: Selam-ün Aleyküm, Aleyküm Selam. Günün son olayları anlatılıyor kahvelerde, ya da naneli çaylar yudumlanıyor.

Kısaca, Senegal'de yaşanan bir akşam öncesini tanımlamaya çalıştık, sizlere. Bir Kuzeybatı Afrika ülkesi olan Senegal'in en güzel saatleri bunlar. Turistlerin, özellikle bu saatlerde görmekten büyük zevk duydukları bir yer de, Goree Adası. Şalupalarda, ada turu yapmanın, ilginç müzelerini gezmenin ya da Esirler Evi'nin önünde sanki o günlerin heyecanını yaşamanın zevki de ayrı. Adanın büyüsüne kapılıp da, yaşamınızın tamamını horozların şarkıları, ağustosböceklerinin cırcırları arasında geçirmeyi de isteyebilirsiniz, belli olmaz.

Senegal ile ada arasında ilişki şalupalar ile sağlanıyor. Sabah turist kafilesini alan şalupalar, gece geç saatlere doğru yeniden Sene-

gal'e dönüyorlar. İsterseniz, bu kez son şalupayı da kaçıralım, bırakalım boş dönsün. Geceyi adada geçirmenin zevki de bir başka. İki dünyayı birlikte içimize sindirelim: 18. yüzyılın Avrupası ve her zamanın, her dönemin Afrikası. Müthiş bir geçmişin karmaşası, gürültüsü ve çağdışı (ilkel) bir yaşamın sürdüğü bugünün acı tablosu.

Senegal'in ve adanın tarihsel öyküsü, içimize sinen böylesi bir havanın nedenini hemen ortaya seriyor. 1444'de keşfedilen ada, o günden bu yana tam 15 kez el değiştirmiş: Portekizliler, Hollandalılar, İngilizler ve Fransızlar çeşitli dönemlerde Senegal toprakları üzerine yerleşmişler. 1816 yılında tamamiyle Fransızların eline geçen ada, bağımsızlığını elde ettiği 1960 yılına değin, bu ülkenin kolonisi olmayı sürdürmüş. Senegal'e "esirler adası" denmesinin nedenine gelince: Altmış binin üzerinde Afrikalı erkek, kadın, çocuk orada yeni bir yaşama doğru yola çıkmayı beklediler. Ancak bu zevkle beklenen bir yolculuk değildi. Bekleyenler köleler, bekledikleri satılmak. Gidecekleri yer, yeni bir sahibin çiftliği ya da şatosu. Bir cehennem yolculuğu demek daha mı doğru acaba?

Yeniden bugüne dönelim ve Goree Adasına çıkalım. Ada, büyük bir turistik ilgi derliyor. Ancak daha fazla genişleme, yayılma olanağı yok. Çünkü coğrafî özelliği üstünde: Ada. Şalupalarla Dakar'dan gelenler, adada yeni binalar yapamıyorlar. Nedeni ortada, yer yok.

Goree'de araba yok. Tabiî at arabalarını ve çekçekleri hesaba katmazsak. Adada olmayan bir başka şey, kentlerin vazgeçilmez iletişim aracı olan telefon. Ancak telefonun olmaması ilginç bir öyküye dayanıyor: Birkaç santim kabloya gereksinme duyan bir balıkçı, adanın tek telefon şebekesinden bu kabloyu kesince, ada telefonsuz kalmış ve hâlâ da yok. Adanın tüm insanları sanki bir dünyayı andırıyor. Fransız'ı, İngiliz'i, Avrupalı'yı, Senegalli'yi duyan, içlerinde yaşatan insanlar.

Goree'yi tanımlayan şu sözleri aktarmadan yazıyı bitirmek elde değil:

"Goree, insanların kıyasıya karşılaştıkları, birbirlerine meydan okudukları bir tiyatroydu. Çağdaş Senegal ise, burayı insanlar arasında diyalog kurulacak, çelişik fikirleri uzlaştıracak ve özür dilemeyi özendirecek bir kutsal yer olarak yeniden yaratıyor."

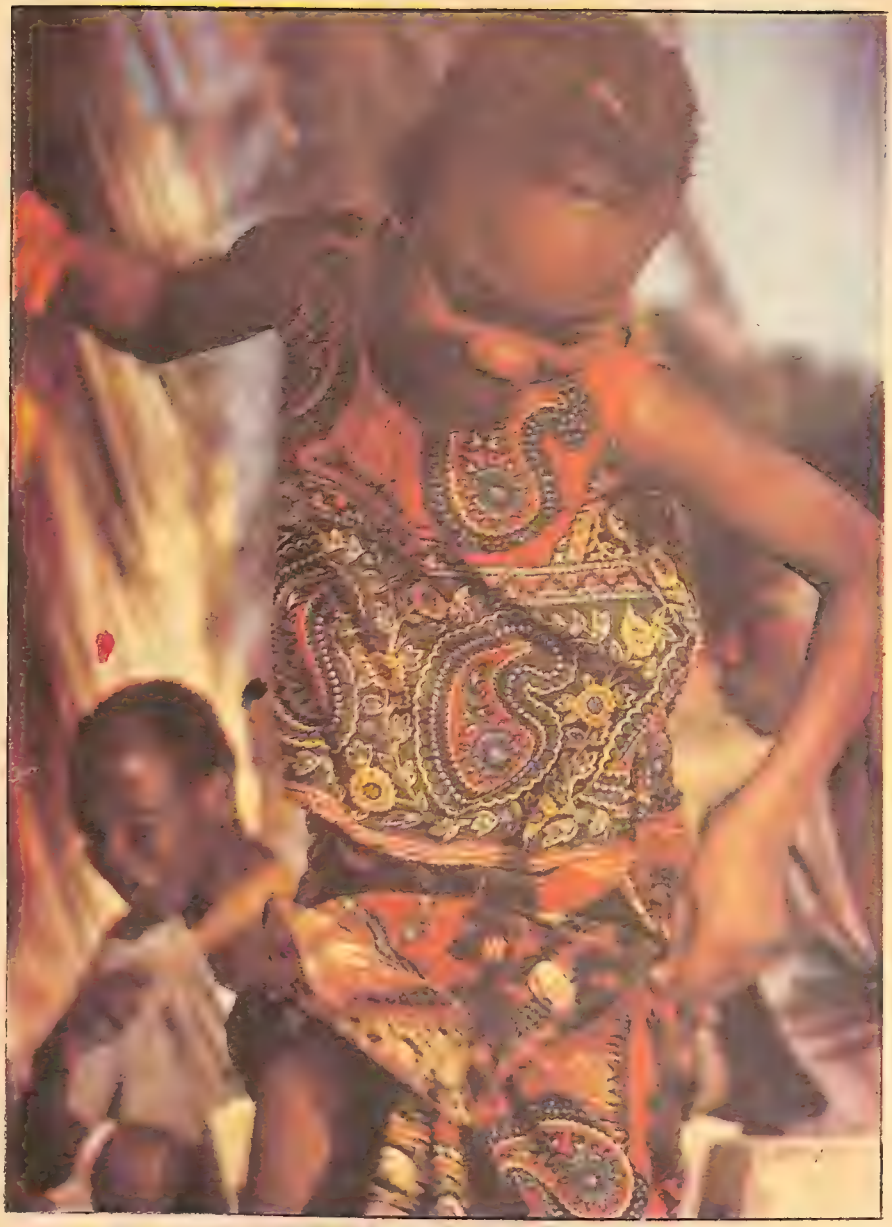

SENEGAL'İ TANIYALIM

Senegal, Afrika'nın kuzeybatısında bir devlet. Yönetimi cumhuriyet. Yüzölçümü 197.161 km2, nüfusu ise üç buçuk milyonu aşıyor. Halkın büyük bir bölümü (yüzde 80) Müslüman. Sudan dili konuşulmasına karşın, resmî dili Fransızcadır. Başkent, Yeşilburun'un meydana getirdiği yarımada biçimindeki kesimde kurulmuş Dakar kentidir.

Yer şekilleri tekdüze bir görünümde olan Senegal'in iklimi sıcak ve nemli olmasına karşın yerleşmeye elverişlidir.

Batıda Atlas Okyanusu, kuzeyde Mauretania, doğuda Mali, güneyde Gine ve Portekiz Ginesi ile çevrilidir. Gambia devletinin toprakları da kuzey, doğu ve güney yönlerden bütünüyle Senegal'in topraklarıyla çevrilmiş durumdadır.

Senegal topraklarında en çok yerfıstığı yetiştirilir. Pirinç, darı ve sebze yetiştirimi bunu izler. Bunun yanı sıra hayvancılık, yeraltı zenginlikleri ve özellikle balıkçılık ülke ekonomisinde önemli bir yer tutar.

Turistik yönleriyle

BAŞTAN BAŞA TÜRKİYE

ÜLVİ OKAR

AFYON

BÜYÜK Atatürk'ün Kurtuluş Savaşı'nın en önemli hareketi olan Büyük Taarruz'u yönettiği Kocatepe'yi sınırları içine alan Afyon'un tarihi çok eski yıllara kadar uzanmaktadır. Ele geçen bulgulara göre, Afyon çevresine ilk yerleşenler Hititlere bağlı olan Arvaza Prensliğidir. Bugüne kadar bilinen en eski adı Akronia'dır. Sonraları "Karahisar" adı kullanılır olmuştur. Karahisar sert ve bileşikleri yüzünden siyah renkte olan yüksek kayalara kurulmuş kalelere halkın verdiği addır. Bu nedenle şimdiye kadar Anadolu'da en az 20 yerdeki bu tür kalelere "Karahisar" adı verildiği görülmüştür. Cumhuriyetin ilânından sonra bölgenin büyük gelir kaynağı olan haşhaştan elde edilen afyon nedeniyle "Afyonkarahisar" denmeye başladı. Fakat ya adın çok uzun oluşu ya da halkımızın içinden gelen bir içgüdüyle ad kısala kısala (Afyon) halini aldı.

Afyon'un iki şeyi ünlüdür. Bunlardan biri dimdik ve sarp kayalar üzerindeki kalesi, diğeri de taze kaymağı. Yolunuz bu kente düşerse her gün taze taze yapılan bu kaymaktan mutlaya yiyiniz ve bir rehber eşliğinde de kaleye çıkıp Afyon'u bu en yüksek yerinden seyrediniz. İkisini de çok seveceksiniz. Kaleye tek başınıza çıkmaya kalkmayın zorluk çekersiniz. Kale kentten 226 metre yüksekliktedir. İsa'dan Önce 1350 yıllarında yapıldığı sanılmaktadır. Hitit İmparatoru 2. Mürşil zamanında savaşlarda koruyucu kale olarak kullanılmıştır. Kale üzeride kurulduğu bilinen Kibele Tapınağı, bölgede uzun süre bir kültür merkezi olarak ün salmıştır. Afyon halkı hatta yakın ilçelerden gelenler, 6 Mayıs günü (Hıdrellez) topluca kalenin bulunduğu yere çıkarlar. Buradan bağırarak bazı dileklerde bulunurlar. Genellikle mal mülk sahibi olmayı isteyenler kadar, evlenme çağına gelmiş genç kızların "Bahtım... Bahtım... Evlenmek vaktim..." diye bağırdıkları duyulur. Aynı günlerde kalenin çevresinde toplanan bekâr erkeklerin bu tören sırasında kendilerine uygun eş bulup evlendikleri bile söylenir...

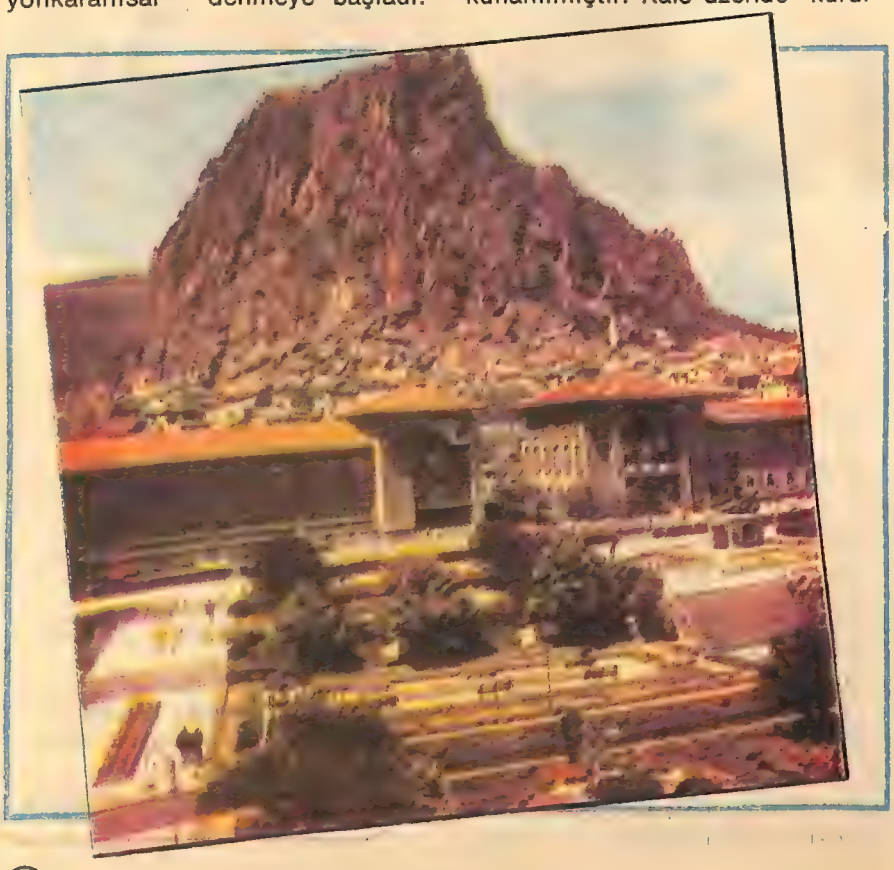

Tarihî kalıntıların en bol bulunduğu bölge İhsaniye ilçesidir. Burada Frigya eserlerini topluca görebilirsiniz. Kayalar üzerine işlenmiş kaleler, mezar odaları, tapınaklar, mihraplar ve kabartma süsler, Aslantaş, Yılantaş, Maltaş, Kapıkaya ve Kopukkaya'dadır.

Afyon'da bulunan ünlü camilerden Ulucami, 1273 yılında yapılmıştır. Selçuklu devri yapıtıdır. Özelliği kırk ağaç direk üzerine oturtulmuş olmasındadır. Toprak damlı bir camidir. Yanındaki Kubbeli Mescit 1331 yılında yapılmıştır. Kapısının işçiliği ile üzerindeki kitabe (yazılar) tarihî değer taşırlar. Osmanlı İmparatorluğu döneminde eklenen Kâbe Mescidi ise, kesme taştan yapılmış ve gerçek Kâbe büyüklüğündedir. İkinci önemli cami, 1477 yılında Gedik Ahmet Paşa tarafından yaptırılan İmaret Camii'dir. Mimarı Ayas Ağa'dır. İç süslemeleri için çağının en güzel yapıtıydı denilmektedir. Bunlare ek olarak Selçuk biçimi mozaik çinilerle işlenmiş mihrabı ile ün salan Mısrî Camii vardır ki, bu da 1483 yılında Şakkancıoğlu Evliya Kasım tarafından yaptırılmıştır.

Afyon'a gidince Kurtuluş Anıtını görmeden edemeyiz tabiî... 26 Ağustos'ta düşmanı güzel ülkemizden kovmamızı sağlayan Başkumandanlık Meydan Savaşı anısına dikilen bu heykel, tam ilin ortası sayılan alandadır. Avusturyalı yontucu Krippel tarafından gerçekleştirilmiş olan anıtta, düşmanı ezen bir insan ana konuyu oluştu-

rur. Heykelin üzerine konduğu dört köşe kaidenin dört yüzünde savaşları ve zaferimizi anlatan kabartmalar bulunur. Her yıl 15 Mayıs Hava Şehitleri gününün önünde yapıldığı Kurtuluş Savaşı'nda şehit düşen havacılarımızın anısına dikilen heykel de Asrî Mezarlıktadır.

Gerek tarihte gerekse tiyatro yapıtları arasından bildiğiniz Kral Midas da bu bölgede yaşamış. Frigya Kralı Midas, öyle pek akıllı biri değilmiş, efsane bu ya, bir gün askerleri Şarap Tanrısı Dianizos'un en yakın arkadaşı ve hatta onu yetiştiren Silenos'u sarhoş bir durumda bulup Midas'a getirmişler. Kral onu tanımış ve yanında on gün barındırmış, yedirmiş, içirmiş ve sonra da Tanrı Dianizos'a götürmüş... Tanrı bu çok sevdiği arkadaşı ve hocasını yeniden karşısında görünce Kral Midas'a dönmüş ve "Midas dile benden ne dilersen" demiş. Kral Midas, daha önce de dedik ya, öyle pek akıllı değil, büyük bir sevinçle, "Elediğim her şey altın olsun" deyivermiş... Eee, Diazinos da bir tanrı, bu isteği hemen yerine getirmiş ve Midas'ın eli değen şeyler altın olmaya başlamış. Kral Midas yemek yemek için elini ekmeğe değdirir değdirmez altına kesilmemiş mi? Ya içeceği su, kabıyla birlikte altın olmuş. Kral Midas ne yapacağını şaşırmış... Eli canlı bir şeye bile değse hemen altın oluyormuş... Ertesi gün yine Tanrı Dianizos'a koşmuş, yaptığını anlatıp, bağışlanmasını istemiş. Tanrı Dianizos da onun bu açgözlülüğüne bu cezanın yettiğine karar vermiş olacak ki, kurtuluş yolunu da göstermiş. "Git Paktolos (Sart Çayı) ırmağına gir ve yıkan. Bu büyü hemen bozulacaktır." Gerçekten Kral Midas gitmiş yıkanmış ve eski durumuna gelmiş. Rahatlıkla yiyip içmeye başlamış... Herhalde açgözlülüğü de geçmiştir.

Afyon'un ünlü Gazlıgöl Kaplıcası ile Kızılay Maden Suyu'nun çıktığı yer de kent merkezine çok yakın. Gazlıgöl Kaplıcası için de bir efsane anlatılır... Dediklerine göre, çok çok eski yıllarda Sart çevresinde yaşayan Kral Krezüs'ün nurtopu gibi bir kızı dünyaya gelmiş. Aradan uzun yıllar geçtikten sonra, bir gün, kızın hem çirkinleştiği hem de bütün vücudunun yara bere içinde kaldığı görülmüş. Çılgına dönen kız saraydan kaçmış ve dağlarda yatıp kalkmaya başlamış. Babası buna çok üzülmüş, fakat bir şey de yapamadığı için sadece askerleriyle onu hayvanlardan korumaya çalışmış. Günlerden bir gün genç kızın yolu Afyon'a düşmüş... Burada sıcak bir su görmüş, yorgunluktan kurtulmak için içine girip yatmış. Saatlar sonra bir bakmış ki vücudunda sızılar azalmış, yaraları da kapanıyor. Ertesi gün, ondan sonraki günler, tam bir hafta bu suda yatmış, banyo yapmış. Kızı korumakla yükümlü olanlar bir de ne görsünler, Kralın kızı eski güzelliğine kavuşmamış mı? Hemen onu alıp saraya dönmüşler, durumu da babasına anlatmışlar. Kral bundan o kadar sevinç duymuş ki, bu sıcak suyun bulunduğu yere bir banyo yapılmasını ve herkesin bundan yararlanmasını emretmiş. İşte, Gazlıgöl kaplıcalarının kuruluşu böyle gerçekleşmiş... Şimdi de Afyonlular bu efsaneye bir son eklemişler ve Kralın kızı ağzından şunları söyletmişler: Kralın kızı demiş ki... "Ey buraya gelecek yolcular... Gazlıgöl'de en az benim kaldığım kadar kalın... Yani tam bir hafta olsun... Bir haftadan az kalırsanız gücenirim." Artık bundan sonrası sizin bileceğiniz şey, siz de beğenin ve Kralın kızı gibi iyilikte bulursanız zaten bir haftadan az kalmazsınız...

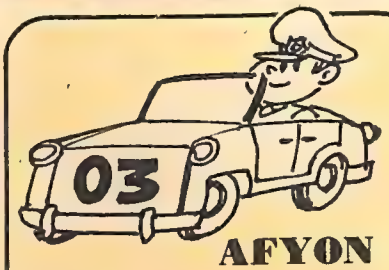

AFYON

KİMLİK KARTI

Yüzölçümü: 14.555 kilometrekare

Trafik No: 03

İlin toplam nüfusu: 576.860

İlçeleri: Bolvadin, Çay, Dazkırı, Dinar, Emirdağ, İhsaniye, Sandıklı, Sinanlı, Sultandağı, Şuhut.

Denizden yüksekliği: 1015 metre

Komşu İlleri: Kuzeyde Eskişehir, batıda Kütahya ve Uşak, güneyde Denizli ve Isparta, doğuda Konya.

Kurtuluş günü: 27 Ağustos

SÖZCÜK TESTİ

Gerekli sözcüğü bularak,o sözcüğün altındaki harfi işaretleyin

Yıl	Ay
	Gün

a) Hafta
b) Mevsim
c) Perşembe
d) Kış

Demeç	Söylev
Mabet	

a) Mezar
b) Anıt
c) Ulu
d) Tapınak

Çorak	Bitek
	Keskin

a) Sivri
b) Küt
c) İnce
d) Kör

Alan	
Depo	Anbar

a) Meydan
b) Yarış
c) Geniş
d) Açmak

	Yeni
Karanlık	Aydınlık

a) Virane
b) Genç
c) Eski
d) Yaşlı

Alçak	Yüksek
	Akşam

a) Çay
b) Sabah
c) Yemek
d) Güzel

ARMAĞANLI SORULAR

Sevgili çocuklar, 20. sayımızda sorduğumuz armağanlı soruların yanıtları şöyle olacaktı: 1. Van ili, 2. Preveze deniz savaşı. Kazanan arkadaşlarımız: Cenk Yılmaz - Karabük, Atila Özgüç - Tekirdağ, Ali Şadan Oflas - Balıkesir, Kayhan Karayel - Kastamonu, Emre Eldener - Eskişehir, Mustafa Behrem - İstanbul, Tayfun Genç - Kırşehir, İlker Özal - Konya, Nihal Cengiz - Ankara, Ali Fatmaoğulları - Hatay.

1. Gezgin ve yazar. İstanbul'da doğdu (1611). Orta derecede öğrenim yapmış, biraz medreşe derşleri almış, tarih ve müzikle ilgilenmiştir. Bir şüre sarayda bulunduktan sonra 50 yıl devam edecek olan gezilerine başlamış, Osmanlı İmparatorluğu'nun bütün topraklarını, Balkanlar'ı, Kafkasya ve Güney Rusya'yı, Arabistan'ı, Akdeniz'i, Orta Doğu ve Orta Avrupa'yı dolaşmıştır. 10 ciltlik Seyahatnamesinde bu yerlerin sosyal ve töresel özelliklerini izleyerek anlatmış, bu arada masal öğesine de yer vermiştir. 1681 yılında ölmüştür.

2. Balıklar sınıfından kemikli balıklar alt sınıfının kol yüzgeçliler adı verilen soyu. Bu balıkların en önemli özelliği, göğüs yüzgeçlerinin uzunlaşmış kök bölümüdür. Yüzgeçler böylece bir çift el biçimini almıştır. Bundan ötürü hayvan, denizin dibinde sürünebilmekte ve avını beklemek için kendini çamura ya da kuma gömmektedir. Ön sırt yüzgeçleri uzun iplikler şeklindedir. Sırt yüzgeçlerinden iki burun deliğinin arasındaki ön yüzgecin ucunda ışık saçan bir organ vardır.

ÜÇ YANLIŞ

Aşağıdaki yazıdaki üç yanlışı bulabilir misiniz?

Deniz ve akarşu kanalları tarihin çok eski dönemlerinden beri yararlanılan ulaşım yollarıdır. Aşurlular, Mısırlılar, Çinliler, Hintliler ve Fransızlar, İsa'dan önceki çağlarda açtıkları kanallarda yelkenlilerini dolaştırıyorlardı.

1785 yılında Danimarka'yı Avrupa'dan ayıran kanal açıldı. Judland Yarımadasını enine kesen bu kanal, Güney Denizi'yle Baltık Denizi'ni birleştiriyordu.

Asya'da ilk kanal işe 1793'te Massachusetts'de açıldı.

Kanallar özelliklerine göre iki grupta toplanır; Deniz Kanalları ya da Okyanuslararası Kanal ve Akarsu Kanalları. Deniz Kanalları iki denizi birbirine bağlar.

BEN NEYİM?

Fransız fizikçisi Arsene d'Arsonval tarafından yapılmış duyarlı akım ölçü aracıyım. Güçlü bir sürekli mıknatıs alanı içinde kendi ekseni çevresinde dönebilen dikdörtgen biçiminde bir bobinim var. Bu bobinin eksenine bir de ayna yerleştirilmiştir. Bobinden geçen akımın gücüne göre, bobin ve ayna birlikte dönerler. Aynanın sapması merceklerle büyütülür, gözle görülecek duruma getirilir. Böylece bobinden geçen akım çok küçük de olsa ölçülebilir.

GEÇEN HAFTANIN YANITLARI

GENEL KÜLTÜR:
1) d, 2) c, 3) a, 4) d, 5) c, 6) a, 7) b, 8) d, 9) b, 10) a, 11) c

SÖZCÜK TESTİ:
1) b, 2) a, 3) c, 4) d, 5) ,b, 6) a

Ben kimim: Yıldırım Beyazıt, Ben neyim: Basma tulumba, Ben neresiyim: Bursa, Üç Yanlış: 1) İ.Ö. 4000 - İ.Ö. 550, 2) 126 değil, 26 soy yönetimde görev aldı. 3) Roma İmparatorluğu Güney değil, Kuzey Afrika'yı egemenliğine almıştır.

GENEL KÜLTÜR

1. Ay yılına göre hesaplanan Hicrî takvimde bir yıl kaç gündür?
   a) 365 gün
   b) 354 gün
   c) 364 gün
   d) 138 gün

2. Batı Hunların batıya ilerlemeşi sırasında Avrupa'da birçok ulusun yer değiştirmesi olayının tarihteki adı nedir?
   a) Kavimler göçü
   b) Avrupa göçü
   c) Büyük göç
   d) Haçlı seferi

3. Yer kabuğu kaç km. kalınlıktadır?
   a) 110 km.
   b) 180 km.
   c) 220 km.
   d) 120 km.

4. Dünyamızın yasını naşıl öğreniyoruz?
   a) Toprağı inceleyerek
   b) Ağaçları inceleyerek
   c) Kayaları inceleyerek
   d) Deniz ve göllerde inceleme yaparak

5. Orta Anadolu'da ilk uygarlığı hangi ulus kurdu?
   a) Mısırlılar
   b) Etiler
   c) Selçuklular
   d) Sümerler

6. Sıcak ve sulak bölgelerde yetişen, giyecek, yağ ve hayvan yemi elde ettiğimiz bitki aşağıdakilerden hangisidir?
   a) Pamuk
   b) Keten
   c) Kenevir
   d) Darı

7. Yurdumuzda altın madeni nereden çıkarılır?
   a) Bulgur Dağı - Fethiye
   b) Murgul - Divriği
   c) Bolkar Dağı - Ergani
   d) Hiçbiri

9. Kösele hangi hayvan derisinden yapılır?
   a) Koyun
   b) Sığır
   c) Keçi
   d) Timsah

10. Marmara bölgesinin en yüksek dağı hangisidir?
    a) Uludağ
    b) Bey Dağı
    c) Aladağ
    d) Erciyeş

BEN KİMİM?

1867-1934 yılları arasında yaşadım. Polonyalıyım. Eşimle birlikte radyoaktivite olayı üzerinde çalıştık. 1893'te radyoaktivitesi çok yüksek olan bir öz bulduk ve ona polonyum adını verdik. Gene aynı yıl radyumu bulduk. Bu keşif o zamana kadar atom hakkında öne sürülen görüşleri kökünden değiştirdi. Radyoaktivite olayını ilk inceleyen fizik bilgini H. Becquerel, eşim ve ben 1903 Nobel fizik ödülünü kazandık. Eşim ölünce onun yerine Paris Üniversitesi fizik profesörlüğüne getirildim. Toryumun radyoaktivitesini buldum, radyumu saf maden halinde ayırdım. 1911 yılında Nobel kimya ödülünü aldım. Böylece ilk defa, iki kez Nobel ödülü kazanan bilgin oldum.

BEN NERESİYİM?

İç Anadolu'daki kentlerimizden biriyim. Yüzölçümüm 16.921 km2'dir. İl topraklarım Orta Anadolu yaylasının güneydoğu bölümünü oluşturur. En önemli yüksekliğim Erciyaş dağıdır. Kızılırmak ve Samantı'nın suladığı topraklarımda buğday, arpa, şekerpancarı, sebze ve meyve yetiştirilir. Dokumacılık ve halıcılık ileri düzeydedir.

Anadolu'nun başlıca geçit yolları üzerinde olduğundan eskiden beri önemli bir merkezim. 1298'de Osmanlılar tarafından alındım. Eski Kale, Ulucami, Küllük, Huvant Hatun, Hacı Kılıç ve Kurşunlu camileri, Döner Kümbet ve Çifteler medresesi eski eserlerim arasındadır.

İP OYUNLARI

DEVRİM ALPÖGE

Resimlerde iplerin kesiştiği yerde alttan giden ip kesikmiş gibi çizilmiştir. Üstten giden ip ise sürekli ve kesintisiz görünür. Paralel ip diye baş ve işaret parmakları arasında sağdan sola doğru kesintisiz giden ve biribirine paralel duran iplerden söz ediyorum.

İP OYUNU-3

Geçen hafta BEŞİK düzeninde kalmıştık.

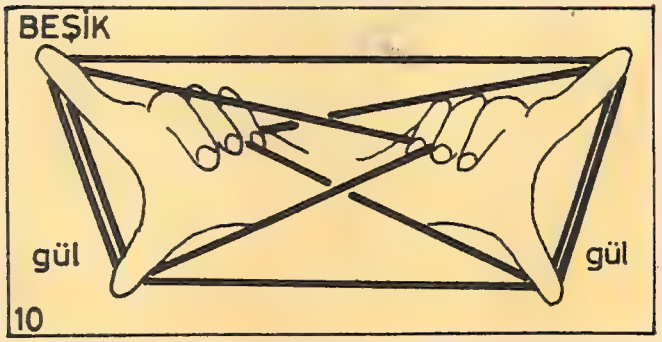

Gül'ün küçük parmaklarına gelen iplerin oluşturduğu çaprazları Can işaret ve başparmaklarıyla tutsun ve paralel iplerin altından yana çeksin. Resimdeki gibi...

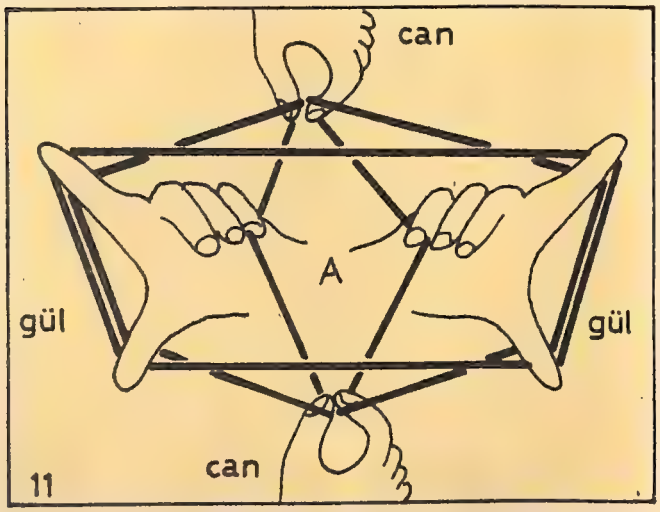

Can çaprazları yukarıya kaldırsın ve paralel iplerin üstünden (A) ile gösterilen yere soksun. Parmaklarını açıp ipleri gersin; Gül de ellerini çeksin. Bu düzene MAKAS denir.

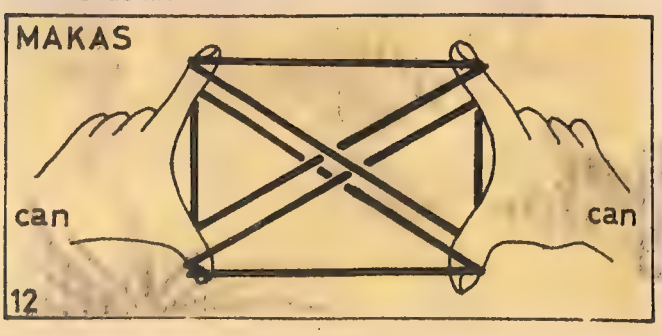

Gül, (B, C, D, E) ile gösterilen yerlere baş ve işaret parmaklarını sokup çaprazları tutsun.

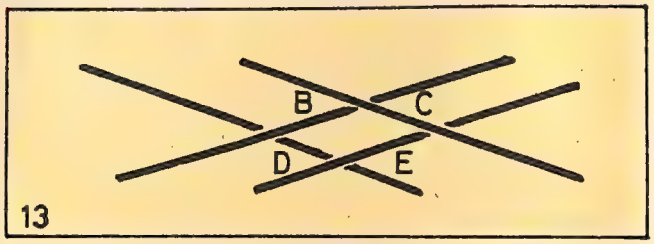

Tuttuğu çaprazları yukarıya kaldırıp paralel iplerin yanına (dışarıya doğru) üstten çeksin.

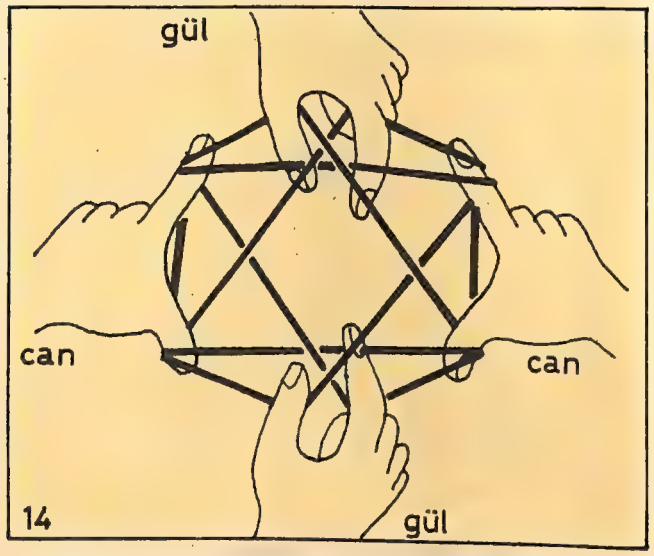

Gül şimdi de çaprazları paralel iplerin altından döndürerek ortadan (yani paralel iplerin ortasındaki boşluktan) yukarıya kaldırsın. Can ipleri bıraksın. Gül ise parmaklarını açarak ipleri iyice gersin. Oluşan bu düzene AYNA deniliyor.

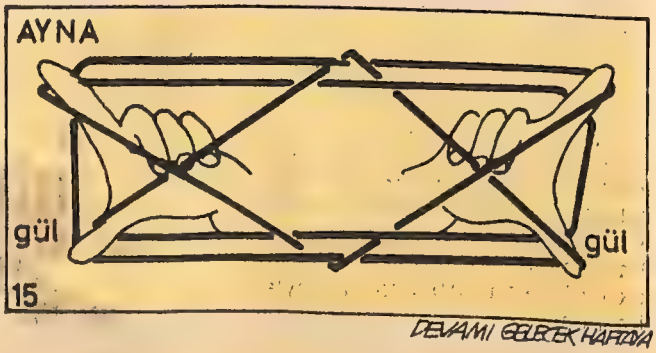

DEVAMI GELECEK HAFTAYA

size bir mektup var

Sevgili kardeşim Yeter,

Bugün okula başladık. Kolejin önü sabahleyin ana baba günüydü. Benim gibi yeni başlayanları, anneleri babaları getirmiş okula. Bilsen nasıl heyecanlıydım. Sınıfımıza girdik, yerlerimizi aldık. Yoklama yapıldı. Yeni numaram 1244. Oysa ilkokuldaki 497'ydi. Sınıftaki tüm erkek arkadaşlar boyunbağı takmış. Mecburi. Ceketlerimiz siyah, pantollarımız gri. Hepimizin giysileri benzeş. İlkokuldan bir de arkadaşım var bizim sınıfta. Bülent Vurgun. Onunla aynı sırada oturuyoruz. Alacağımız kitaplar belli oldu. Sınıf öğretmenlerimiz yazdırdı adlarını. Sonra öğretmenlerimizden dersi olanlar geldi. Her derse ayrı bir öğretmen geliyor. İlkokuldaki gibi değil.

İlk günün nasıl geçtiğini bilmiyorum. Son derse doğru annem arabayla geldi. Beni ve ablamı eve getirdi. Annem yolda senden mektup geldiğini söyledi. Eve varınca elbisemi bile değiştirmeden bir solukta okudum mektubunu. Oh... Arife'lere bir şey olmamış. İş de tatlıya bağlanmış. Çok kötü şeyler geliyordu aklıma. Baban ya da emmin, Arife'yle Mehmet Ali'nin ardına düşüyor, birinden birini vuruyorlar. Böyle bir şey olsaydı sen ne yapardın, anan ne yapardı? Neyse düşündüğümün gerçekleşmeyişine çok sevindim. Sefer Amcanın kurtuluşuna da.

Ankara'da havalar bir güzel kiserma. Sonbaharı bir başka oluyor. Kışın isinden pasından durulmuyor. Akşamları eve dönünce burunlarımızın içi is tutuyor kışın. Bildiğin is. Şimdi gökyüzü pırıl pırıl. Ne is var, ne de pas. Kaloriferler yanmıyor da ondan. Bir iki ay sonra yanmaya başladı mı her taraf zifir kesiyor. Şimdi öyle değil. Bizim eve yakın bir bahçe var. Botanik bahçesi. Geçen gün annem, ablam, Bobi oraya gittik. Çay içtik. Dolaştık. Yolda anneme dedim ki, "Ankara, İstanbul'dan daha güzel. Orada deniz var, boğaz var ama, çok kirli. Şenay Ablama da söyledim bunu..."

Annem güldü. "Hiç İstanbul'dan daha güzel olur mu Ankara? İstanbul değil Türkiye'nin, dünyanın en güzel kenti. Sen bu kez sıkıldın da ondan, sana öyle gelmiştir."

Belki de annemin dediği doğru. Bu kez çok sıkıldım ben. Hele Şenay Ablam olmasaydı, daha da sıkılırdım. Şenay Ablamdan daha önceki mektubumda söz etmiştim. Bana kitaplar armağan etti. Armağan ettiği kitaplardan ikisi şiir kitabı. O günden beri okuyorum bunları. Okudukça da hoşuma gidiyor. Birini Kıbrıslı bir ozan yazmış. Kitabının adına da iki çiçeğin adını koymuş: **Sümbül ile Nerkis.** Şöyle diyor bize: "Sevgili çocuklar, benim yurdum küçük bir adadır. Yemyeşil tarlaların, beyaz çiçekli portakal ağaçlarının bulunduğu çok güzel bir ülkedir Kıbrıs. Benim yurdum da doğduğumdan beri savaşlar olur, göçler olur, ayrılıklar olur. En çok da çocuklar üzülür buna, biliyorum. Karanlık gecelerde çocuklar, kurşun seslerinden korkup ağlarlar. Çocuklar babasız kalır. Küçük bir kızken ufak tefek eşyamızı bir arabaya doldurup göç ettiğimiz köyümü düşünürdüm. Kuzuları, bademağaçlarını, portakal ağaçlarını, köyümün insanlarını özler. sessiz sessiz ağlardım. Savaşlar olmasın, insanlar ölmesin isterdim. Tıpkı Sümbül ile Nerkis gibi."

Sümbül ile Nerkiş iki kızkardeş. Kitaptaki şiirler ya onları tanıtıyor, ya da onların ağzından söyleniyor. Şiirlerden sonra da onların söylediğini gösteren güzel resimler de var kitapta. Bir şiirini yazayım sana: "Yaşantının Yolları."

Bir gün, diyor annem,
Çocuklar büyüyecekler,
Büyükler yaşlanacaklar,
Yeni bebekler gelecek yeryüzüne.
Her gelen gün ötekinden ayrı
Her şey değişiyor.
Yürüyoruz yaşantının mutluluğa giden yollarında.

Doğru söylüyor şiirdeki anne, her şey değişiyor. Öyle değil mi Yeter? Önceki mektuplarda da aynı şeyleri biz de düşünmüştük. Elbette yarınlar başka türlü olacak. Bizim yaşlılık günlerimiz babalarımızınki gibi olmayacak.

İkinci şiir kitabının adıysa, **Güzel Günler Göreceğiz.** Büyük bir Türk ozanıymış Şenay Ablamın dediğine göre bu kitabı yazan. Adı da, Nâzım Hikmet'miş. Gelgelelim yurdumuzun dışına, başka ülkelere kaçmak zorunda kalmış. Niyesini iyice bilmiyorum. Babam kitabın adına baktı, suratı biraz asıldı ama okumama ses çıkarmadı. Bak şu dizeler de onun bir şiirinden:

Çalıyorum kapınızı
Teyze, amca bir imza ver.
Çocuklar öldürülmesin
Şeker de yiyebilsinler...

İstersen bu kitaplardan sana da göndereyim. Gözlerinden öper, cevap beklerim.

ÖZGÜR ERTAN

OLİMPİYATLAR

HALİT KIVANÇ anlatıyor

MONTREAL'DE NELER OLDU NELER

(İKİNCİ BÖLÜM)

ÇIKMAZ SOKAĞA SAPAN SPORCU

21. Olimpiyatlarda her sporcu derece almak, kazanmak, madalyaya kavuşmak için bütün gücüyle çaba harcıyordu. Ama arada bir açıkgöz çıkmıştı. Madalyaya en kısa yoldan gitmeyi düşünmüştü. Ne var ki, bu yol doğru yol değildi. Bir çıkmaz sokaktı. Gerçekten açıkgöz olduğunu sanan sporcu, çıkmaza sapınca yakayı ele vermişti. Sovyet sporcusu Boris Onishenko'ydu bu... Modern pentatlonda başarılı yarışma çıkaran Onishenko, daha önceden hazırladığı, geliştirdiği bir elektronik kılıçla rakibin kılıcına değmeden tabelaya puan yazdırmanın hilesini bulmuştu. Ama hilesi maçtan sonra farkedildi ve kendisi Olimpiyatlardan çıkarıldı. Sovyetler Birliği yetkilileri de, Onishenko'nun artık spor yapamayacağını açıkladı. Bir hile uğruna spor yaşamı sönmüştü.

KÜÇÜK KIZIN GÖLGESİNDEKİ JİMNASTİKÇİ

Kanada'da küçük cimnastikçi kız Comaneci'nin yanı sıra, gene cimnastikte onun kadar başarılı bir sporcu daha vardı: Sovyetler Birliği'nden Nikolai Andrianov... Fakat herkes küçük Nadia'yı seyretmekten, alkışlamaktan Nikolai'yi görmüyordu bile... Oysa Nikolai Andrianov da, Nadia Comaneci gibi, dört altın madalya kazanmıştı cimnastikte... Nikolai, yarışmalardan sonra dert yanmış, "Bir daha dünyaya gelişte kız olmayı isteyeceğim" demişti.

OLİMPİYATLAR VE ŞANSSIZ PRENSES

Montreal Olimpiyatları'nda yarışan sporculardan biri, hepsinden çok ilgi çekiyordu. Çünkü bu sporcu, İngiltere Kraliçesi'nin kızı Prenses Anne idi. Prenses, binicilik yarışmalarına girdi. Ama "Goodwill" adlı atı nedense bu büyük şampiyonada ünlü prensese yardımcı olmuyor, huysuzluk ediyordu. İşte yarışmanın tam ortasında birden ürkmüş ve Prenses Anne de kendini yerde buluvermişti. Prensesin attan düşmesiyle de bu perde kapanmıştı.

Prenses Anne (solda)

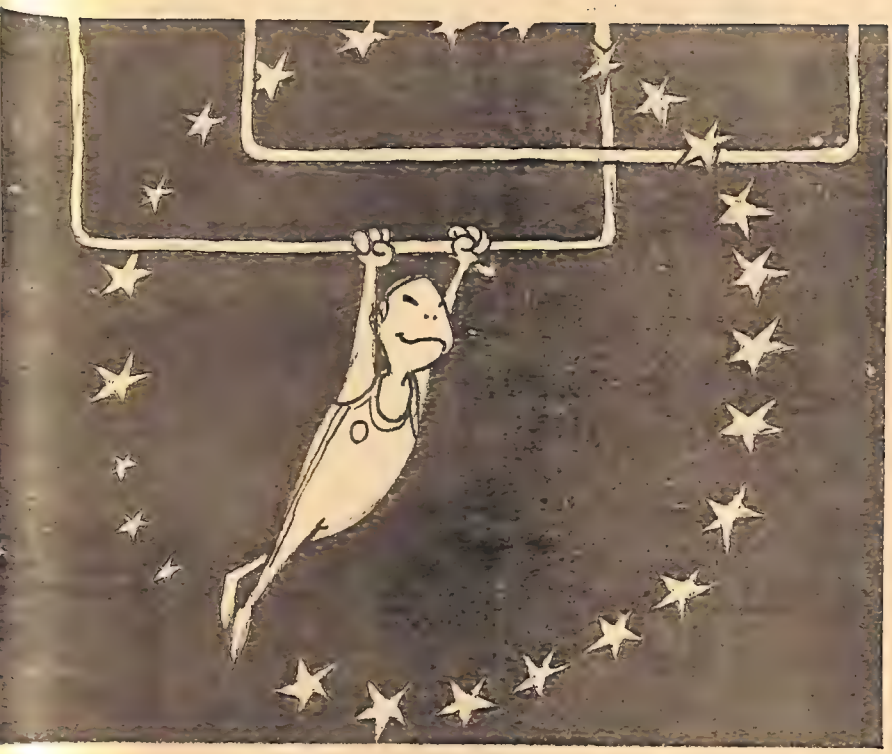

GERÇEK SPORCU

Montreal Olimpiyatları'nın spor tarihine yazdırdığı büyük isimlerinden biri de, Japon erkek cimnastikçisi Fujimoto idi... Fujimoto, asimetrik barda hareketlerini tamamlayıp yere inmiş, 9.90 gibi çok yüksek puan toplamıştı. Bütün salon alkıştan inlerken, genç sporcu yerde kıvranıyordu. Oradan oraya atıyordu kendisini... Sağlık ekibi yetişti. Doktorlar baktı. Gerçek acıydı: Japon sporcusunun hareketleri yaptığı sırada ayağı kırılmıştı. Ama Fujimoto, takım arkadaşları yalnız kalmasın diye, dişini sıkmış, ıstırabını belli etmemiş, yarışmayı tamamlamış, aldığı puanla da takımı Japonya'nın altın madalya kazanmasında pay sahibi olmuştu. Sporcu azminin canlı örneği olarak Fujimoto da unutulmazlar arasında yer alacaktı.

ATLETİZMDE YENİ FIRTINA

Montreal'de atletizm pistlerinin büyük fırtınası, Kübalı Alberto Juantorena idi. Yıl sonunda birçok ankette, "Dünyada yılın sporcusu" seçilen Juantorena, yarışmalar başlamadan önce "Hem 400, hem 800 metre koşularını kazanacağım. Altın madalyayı alacağım" demiş ve sözünü yerine getirmişti. Gerçekten çıktı, koştu ve kazandı. Hem 400, hem 800 metrede altın madalya aldı. Sonra da basın toplantısında madalyalarını gösterdi, "Bunları Küba'ya adıyorum. Madalyalarım ülkemindir" dedi. Ne tuhaf, ertesi gün de diskte birinci olan Amerikalı Mac Wilkins madalyasını göğsüne bastırıyor, "Madalyam Amerika'nın filan değil, hiç kimsenin değil, sadece benimdir" diyordu. Bu iki olay, Olimpiyatlardan sonra uzun uzun konuşulmuştu.

PUL KÖŞESİ

izzet kılınç

NASIL YAPILIR? PUL KOLEKSİYONU

GEÇEN sayımızda sizlere "Pul Toplayalım" demiştik, sevgili çocuklar. İşte bu sayımızda da pulu nasıl toplayacağımızı, nasıl koleksiyon haline getireceğimizi sizlere öğreteceğiz.

Bunun için ilk defa pul toplama veya pul koleksiyonu yapmaya karar vermemiz gerekiyor. Yani bütün mesele karar vermektir.

Ondan sonra hep birlikte işe başlayalım. İlk önce bir pul defteri, pul maşası ve büyüteç (lup) alınız.

Başlangıçta orta kalınlıkta bir pul defteri sizin için yeterlidir. İlerde bu defter dolduktan sonra, daha büyüğünü alma ihtiyacını kendiliğinden hissedeceksiniz.

Ondan sonra evinizde, akrabalarınızda ve dostlarınızda bulacağınız bütün pulları ve pullu zarfları toplayınız.

Yavaş yavaş elinizde pullar birikmeye basladıktan sonra bir sorun ile karşılaşacaksınız. Topladığınız bütün pullar posta pulu mu? Hayır bunların içinde posta pulu olmayan başka pullar da bulunabilir.

Bunun için pul koleksiyonu yapacak kişinin pulu çok iyi tanıması gerekiyor. Elinizdeki pulun, posta pulu mu, damga pulu mu, yardım pulu mu ve propaganda amacıyla çıkarılan etiket pulu mu olduğunu ayırt etmesi gerekiyor.

Onun için yeni pul koleksiyonu yapan veya pul koleksiyonculuğuna başlayan bir kişinin pulları çok iyi tanıması gerekir. Hangi pulların pul koleksiyonculuğunu ilgilendirdiğini bilmesi gerekir. Bundan elimize geçecek, posta pullarını koleksiyonumuza koyabiliriz.

Ayrıca sahte pulları da, hakiki pullardan ayırmamız gerekir. Burda karşımıza posta pulu nedir, damga pulu nedir, yardım pulu nedir, propaganda etiket pulu nedir, gibi sorular çıkıyor. Ayrıca sahte pul ile hakikisi birbirinden nasıl ayırt edilebilir? Onun için bunları kısaca açıklamaya çalışacağız.

POSTA PULU nedir: Bütün dünya ülkelerinin posta idareleri tarafından çıkarılan ve posta işlerinde kullanılan, arkası zamklı, ön yüzünde resim olan ve etrafı çoğunlukla dantelli olan ufak kâğıtlardır.

Posta pulları para karşılığında çıkarılmaktadır. Çıkan serinin bir daha çıkarılmaması için, baskı işleri bittikten sonra kalıpları ve filmleri imha edilir. (Bir daha kullanılmaması için yok edilir.)

Türkiye'de de haberleşmede kullandığımız ve mektupların üzerine yapıştırdığımız pullar, bu tip pullardır.

DAMGA PULU nedir: Vergi veya harç toplamak amacıyla Maliye Bakanlığı tarafından çıkarılan pullar damga pulu denir. Şekil olarak aynen posta pulu gibi, bir yüzü resimli (desenli), arka yüzü ise zamklıdır. Daha çok damga vergisi yerine kullanılır. Bu pullar ticarî evraklara yapıştırılarak, iptal edilirler. Bu pulların kazancı devlet hazinesine vergi olarak kalır.

YARDIM PULLARI nedir: Yardım kuruluşlarının, kendilerine yardım toplamak amacıyla bastırdıkları pullara yardım pulları denir. Bu pulların satışlarında elde edilen gelir yardım derneklerine gelir olarak kalır. Türkiye'de Kızılay, Çocuk Esirgeme, Türk Hava Kurumu, Verem Savaş dernekleri bu amaç için yardım pulu çıkarmaktadırlar.

ETİKET PUL nedir: Herhangi bir firmanın reklamını taşımak veya çok mutlu bir olayın dünyaya duyurulması amacı ile çıkarılan pullara etiket pulu denir. Örneğin Christmas (yılbaşı) etiket pulları, en çok kullanılanlarıdır. Bu etiket pulların üzerlerinde değerleri yoktur. Bu nedenle diğer pullardan kolaylıkla ayrılabilirler.

SAHTE PUL nedir, nasıl olur: Bu konu daha çok kıymetli, nadir pullar için söz konusudur. Bu nedenle eline geçecek kıymetli bir pulun, sahte olup, olmadığını anlamak çok önemlidir.

Bunun için kıymetli pulların sahtesinin olup, olmadığını katalog lar yazar, böylece hangi pulların sahtesi olduğunu öğrenebilir. Bundan başka, kıymetli bir serinin, örneğin 25.000 TL'lık bir serinin sahtesini yapan, sahtekâr, bunu piyasa fiyatının çok altında bir fiyata, örneğin 10.000 TL'sına satar. Kıymetli bir seri, piyasa fiyatının çok altında bir fiyata satılırken, çok dikkatli olmamız. Böyle zamanlarda, puldan anlayana danışmak veya pulu göstermek gerekir.

Bazen de dünyada mevcut olmayan bir devlet adına pul çıkarılabilir. Örneğin bugün birçok pul koleksiyoncusunun, koleksiyonunda bulunan ve sahteliği bilinmeyen Selanik pulları gibi.

Böyle pullar aynen normal pul gibidir. Normal pullardan hiç ayırt edilmezler. Yalnız üzerinde yazılı olan devletin ismi, dünyada bulunmayan bir devletin ismidir. Bu nedenle ismini bilmediğimiz bir devletin pullarını almamız gerekir. Tanımadığımız bir devletin pulu elimize geçtiği an, böyle bir devlet dünyada olup olmadığını araştırmamız gerekir.

En mutlu günlerin sizlerin olması dileğiyle...

TAŞKIN AMCA

ANILAR gülmece tiyatro masal SORU-YANIT anılar TİYATRO fıkra

MASAL TEKERLEMELERİMİZ

TÜRK masallarının, dünyanın en güzel masalları olduğu yadsınılamaz. O, insanı düş emlerine götüren, zekâları iş-ten, daima iyilik ve güzellikten ana olan masallarımız, yabancı llere çevrilemeyecek kadar bizim-r. O kadar özümüzden kaynak-nır ki, batının hangi dili olursa ol-un, onu tam anlamıyla kendi dili-e aktaramaz. Aktarsa bile özün-en çok şey yitirmiş olur. Bunun edeni, güzel Türkçemizin o arı limizin, yazı sanatları için çok anak tanıyan bir dil olması.

Ya masallarımızın lokomotifleri ayabileceğimiz o güzelim masal kerlemelerini nasıl unuturuz? inelerimiz, analarımız ve dede-rimiz masallarına başlarlarken, o nkli, o zengin sözcük cümbüşüy-koyulurlar işe. Masal tekerle-esi, muhallebinin kaymağı neyse dur, kayısılısıdır. Onların tadına rmadan, masalların tadına vara-ayız. Öyle değil mi çocuklar? Ba-a hep öyle gelir.

Ünlü bir yazarımız Tarık Dursun ., (**Deve Tellal, Pire Berber İken**) dlı masal kitabında aynı adı taşı-an masalına bakın nasıl başlıyor: **"Evvel zaman içinde, kalbur sa-an içinde, deve tellal, pire berber en, ben ninemin beşiğini tıngır ıngın sallar iken, hak dostu, iyilik ostu, babamdan ayı postu bana iras kalmış, bir pire mekân tut-uş. Aldım pireyi İstanbul'a önderdim Gitti, bir daha gelmedi. uttum sineği gönderdim peşine. nek vızıldadı, uçtu havaya, bir y değdi başına, düştü yere, ilme âlem koştu üstüne, yağını izdüler üç yüz altmış tavaya. Kimi dı tavanın onunu, kimi aldı beşi-Kayseri'ye pastırma için gön-rdiler döşünü. Onlar Kayseri'de stırma, pastırmaya bastırma padursunlar, biz gelelim masalı-za..."**

t, diye masala başlamak yoktur rk masal geleneğinde. Önce, llük, çemenlik bir yerde beş da-a konaklayacak, sonra masal ülkelerinin sihirli yolculuğuna çıkacaksınız, ne güzel değil mi çocuklar?

Bir örnek daha verelim mi? Gelin hep beraber M. Başaran amcanın (**Evvel Evvek İken, Deve Tellal İken**) adlı masal kitabından bir sayfa çevirelim. İşte **"Keloğlanla Köse"** adlı masal... Bakın nasıl başlıyor tekerlemesine yazarımız:

"Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, devler top oynarken eski hamam içinde. Hamamcının suyu yok, oduncunun baltası yok. Sokakta bir tazı gezer, boynunda halkası yok.

Var varanın, sür sürenin, baykuşu çok viranenin, destursuz bağa girenin hali dumandır demişler. Yediler yemiş, parayla biter her iş, parasız yemiş alınmaz hiçbir yerde. Bana bir kız alıp nikâh ettiler: Açtım bir duvak, baktım bir kabak. Adamdan azma, dişleri kazma. Ensesi telli, kurbağa belli. Sağlamdır yapısı, sağlıkla oturası.

Evlerinin önü taşlık, ağaca uçtu karatavuk. İki atla bir anahtar deliğinden geçtiğim sıralarda şöyle bir masal anlatılırdı."

Ya, Erdoğan Tokmakçıoğlu'nun (**Akıllı Davut**) adlı masal kitabının tekerlemesini biliyor musunuz? Bakın ne kadar tatlı:

"Bir varmış, bir yokmuş, evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, kutu kutu içinde, acaba ne var ki içinde. Açtırma kutuyu, söyletme kötüyü. Geç yatıp geç kalkma, körle yatıp şaşı kalkma. Rüzgâr ekip fırtına biçme. Namert köprüsünden geçme. Az susup çok konuşma. Çıktım sabah ezanı yola... Selam verdim sağa sola. Bir tavşan vurdum dirice, pişirdim, kotardım, yemekten bıktım usandım. Dağı taşı dolandım. Kalktım yürüdüm çimenlerde, yerde üç para buldum. Birinin yazısı yok, birinin turası yok, birinin kendisi yok. Olmayanı verdim, bir pire aldım. Palan attım, gem vurdum, şöyle bir duradursun, bindim pireye, indim Rize'ye, çıktım karaya, insanlar kol kola, sığmazlar bir türlü yola, meğer gelmişim İstanbul'a. Sirkeci'den yoğurt aldım, derken Sultanahmet'e vardım. Ayasofya'nın tuğla minaresini çaldım, işe yarar boru, diye, bu boru başka boru, sardım sarmaladım, kilime, soktum belime, gülüp durmayın halime, aman nazar değmesin tatlı dilime. O yalan, bu yalan fili yuttu bir yılan, bu da mı yalan?"

Yerimiz daraldığından bir de benim (**Çitlembik Kız**) masal kitabımdan **"Uçar Örtek"** masalının tekerlemesini buraya aktararak: "Bu haftalık da bu kadar" diyelim:

"Bir varmış, bir yokmuş... Allah'ın saf kulu çokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, develer tellallık eder çarşı, pazar içinde.

Bir füze uçtu cuuvv,
diye havaya,
Bir roket attım, hamsidir,
diye tavaya,
Kızarır da kızarır...

Bu balığı koyacak tabak bulamadım, kabak tarlasına dalmışım da koparacak kabak bulamadım.

Ay, dedim aya gittim,
Vay dedim vaya gittim,

"Vay" neresi mi? Ben de bilmiyorum ki söyleyeyim.

Çok masallar düzdüm ama böylesini düzmedim. Bütün dünyayı topal karganın sırtında gezdim ama, hâlâ tüm dünyayı gezmedim.

Leylekler dedi, tak tak,
Ördekler dedi, vak vak,
Kargalar dedi, gak gak,
Martılar dedi, cak cak,
Bu masal böyle başladı
Sonu acaba n'olacak?"

Tüm yaşamınız, masal ülkeleri gibi uçsuz bucaksız güzellikle olsun sevgili çocuklar!

Tatil Boyunca Okuyabileceğiniz
GÜZEL KİTAPLAR!

16 sayfa 10 TL

48 sh. 12,5 TL

32 sh. 12.5 TL

48 sh. 20 TL.

16 sh. 15 TL.

112 sh. 25 TL.

64 sh. 25 TL

416 sh. 100 TL

320 sh. 150 TL

Not: Ödemeli isteklerde 30 liralık pul gönderiniz.
350 L.lık kitaba %15, 500 L. ve fazlası için %20 indirim yapılır.

Uzman reklâm Hürriyet mah. C.Bengü cd. 30 Şişli Tel. 48 15 70

ÇOCUK KLÜBÜ

KİTAP KAZANAN OKURLARIMIZ

1. Tanju Karanfil (İstanbul)
2. Tarkan Ergen (Eskişehir)
3. Aslı Eryorulmaz (İzmir)
4. Tekin Kurdoğlu (Elazığ)
5. Ö. Özgür Çetinoğlu (Tekirdağ)
6. Pelin Şeker (Ankara)
7. İlker Baykal (Edirne)
8. Cengiz Yiğit (Afyon)
9. Devrim Yolkut (Kayseri)
10. Nazan Özgür (Ankara)
11. Tayfun Usta (Sinop)
12. Ladin Topaçoğlu (İstanbul)
13. Esma Özay (Mersin)
14. Mehmet Ulaç (Lefkoşa)
15. Aylin Baysan (Konya)
16. Funda Akıncı (İstanbul)
17. Serdar Serçe (Kırıkhan)
18. Erkan Divrikoğlu (Eskişehir)
19. Müesser Karataş (Dikili)
20. Şaban Turan (Denizli)
21. Ziya Karaoğlan (Adana)
22. Nazan Kara (Bolu)
23. Hıdır Zor (Elazığ)
24. Ali Nif (İstanbul)
25. Akif Ertugay (Ankara)
26. H. Nur Ülgen (İstanbul)
27. Uygar Kitis (Milas)
28. Ferhat Çakmak (Giresun)
29. Ahmet Güvenç (Suşehri)
30. Aysu Alp (Tekirdağ)

MİS TİK

YAZISIZ

Rudolf Nevmann

ELMA AĞACINDAKİ ŞAPKA

Dünya ülkelerinde en yaygın olan yazı türü masaldır. Konuları, özellikle mesajları aynı olan masalların ülkelere göre anlatım şekli vardır. Hemen her masalın, iyilik yapmaya yönelik anlatımını ELMA AĞACINDAKİ ŞAPKA'da da bulacaksınız. Yabancı ülkelerde, çocuklar için yazılmış bu masal türü kitapta karşılaşacağınız insanlar, çocuklar etrafınızda gördüğünüz insan ve çocuklardan farklı olmayacaktır.

SİNEMA TV

Ülkemizde de gösterilen "Yıldız Savaşları"nın, ikinci bölümü Avrupa'da gişe rekorları kırıyor

YILDIZ SAVAŞLARI 2

(İMPARATORUN DÖNÜŞÜ)

Filmde, uzay gemilerinin savaş sahneleri geliştirilmiş bir bilgisayarla çekildi. Ayrıca bir çok özel elektronik araçtan da yararlanılan, "Yıldız Savaşları" tam dokuz filmlik dev bir bilim-kurgu dizisi oluyor...

GEÇTİĞİMİZ yıl dünyanın belli başlı ülkelerinde gösterilen ve olağanüstü ilgiyle karşılanan, "Yıldız Savaşları" (Star Wars) bir yıl içinde yapımcılarına bizim paramızla 3 milyar liranın üstünde para kazandırdı. Filmin iki robotunun (R 2-D-2 ve C 3PO) ve dev gorilin oyuncakları yapıldı. Kısaca, ülkemizde de gösterilen bu film, sinema tarihinin en çok gelir getiren filmlerinden biri oldu.

"Yıldız Savaşları"nın bu kadar çok ilgi çekmesi üzerine yapımcılar, "Yıldız Savaşları"nın ikinci bölümünü de filme aldılar. İsterseniz, "Yıldız Savaşları"nın ikinci bölümüne geçmeden, filmi göremeyen arkadaşlarımız için birinci bölümü özetleyelim...

Uzayda, Güneş Sistemi'nin dışındaki bir başka galaksiyi İmparator Tarkin yönetmektedir. Tarkin, acımasız bir kişidir. Yardımcısı Darth Vader ile Prenses Leia'nın gezegenini ele geçirir. Amaçları Leia'nın ele geçirdiği bir planı geri almaktır. Leia iki robotla, bir başka gezegende bulunan Ben Kenobi'ye haber yollar. Kenobi Luke adlı delikanlıyla bir uzay pilotu bulur. Pilot Han Solo ile goril arkadaşı Chewbacca, Prenses Leia'nın gezegenine gidip, genç kızı kurtarmak için yola çıkarak, "Ölüm Gezegeni"ne saldırırlar. Uzun bir çarpışmanın sonunda gezegeni yok ederler...

RESİMLER

İmparator Tarkin'in yardımcısı, acımasız Darth Vader (karşç sayfada, solda). Vader, Prenses Leia'nın yaşadığı Yavin gezegenini bulur ve saldırır. Luke ve Leia da çareyi kaçmakta bulurlar (karşı sayfada, altta). Luke'un en büyük yardımcıları, R2 - D2 ve C 3PO (sağda). Bulutların üzerine kurulmuş gezegendeyiz. Acımasız Vader, buraya da saldırmış, Prenses Leia'yı esir almıştır. Gezegenin yöneticisi Lando ise (fotoğrafta solda), olayı sadece seyreder (sağda, altta)... Ama nokta bir süre sonra acı gerçek ortaya çıucaktır...

"Ölüm Yıldızı"nın yok olmasından sonra, Darth Vader ve patlamadan kurtulabilen bazı uzay gemileri, Prenses Leia'nın adamlarını aramaya koyulurlar. Amaçları onları yokedip, intikam almaktır. Uzun bir takipten sonra Prenses Leia'nın adamlarının bulunduğu gezegeni öğrenirler. Burası "Yavin" adlı bir gezegendir. Bütün güçleriyle onlara saldırıp, uzay gemilerini gezegenden havalanmaya zorlarlar. Filo komutanı Luke hemen gemilerine havalanma emri verir. Kendisi de, pilot Han Solo'nun kullandığı gemiye biner. Bir süre uçtuktan sonra buzlarla kaplı, terkedilmiş bir gezegen olan "Hoth"a ulaşırlar.

Ama acımasız Darth Vader, bu gezegene de saldırır. Luke ve Prenses Leia, Han Solo'nun gemisine binerek gezegenden kaçarlar. Arkalarında, onları izleyen, Vader'in güçlü savaş gemileri vardır. Han Solo'nun aklına eski bir arkadaşının oturduğu gezegen gelir. Ama o gezegene de ulaşmak için göktaşlarıyla dolu bir bölgeden geçmeleri gerekmektedir. Yapacak başka bir şey olmadığını anlayan Han Solo, o tehlikeyi göze alarak o bölgeden geçmeye karar verir. Gemisini o yöne çevirir. Yağmur gibi yağan göktaşlarının arasından güçlükle geçerler. Ama Vader'in birçok gemisi bu taşlara çarparak parçalanmaktan kurtulamaz.

Han Solo'nun arkadaşının bulunduğu gezegen bulutlar üzerine kurulmuştur. Gezegenin son derece düzenli bir biçimde yapılmış bir başkenti vardır. Yalnız tüm gezegenin yaşamı, "tibanna" adı verilen bir gaza bağlıdır. Lando Calrissian adındaki bir adam da bu gazın çıkarıldığı en büyük madene sahip olduğundan, gezegenin yönetimini de ele geçirmiştir.

Lando, Han Solo ve arkadaşlarını çok iyi karşılar. Gezegende başka garip yaratıklar da vardır. "Ugnaught" adı verilen bu cüce yaratıklar, Lando'nun en büyük yardımcılarıdır.

Başlangıçta çok iyi giden işler, Vader'in gelmesiyle kötüleşir. Vader, Han Solo'yu karbon gazıyla uyutarak, gezegenden kaçırır. Sıra, "Ölüm Gezegeni"nin yok edilmesinde en büyük payı olan Luke'a gelmiştir. Ama bu kez şaşırma sırası Darth Vader'dadır. Çünkü yıllardır yoketmeye çalıştığı bu delikanlı...

Dilerseniz filmin sonunu sizlere anlatmayıp, bu güzel filmin ülkemize gelmesini bekleyelim...

BİR AVUÇ HIRSIZ 15

yazan: nina bawden

HIRSIZI YAKALAMAK

"NİÇİN?" diye şordu Algy.

"Ne demek niçin?"

Algy'nin suratı, ona bir şey anlatması söylenildiğinde olduğu gibi gene allak bullak oldu. "Şey, yani demek istiyorum ki, sen Fred değilşin ki..."

"Benim Fred olmamamın bununla ilgisi nedir kuzum?"

"Şey yani, Gribble Fred'i tanıyor. Seni bilmiyor, niye senden saklanma gereği duysun ki?"

"Beni tanıyor. Bir kez Fred'le görmüştü."

Yalnızca geldiği gün, ninemin kapısında görmüştü. Ama anımsamaz ki, biliyorsun büyükler hiç anımsamazlar."

"Eh, belki de suçluluk kompleksidir, ne bileyim," dedi Sid. "Önemli de değil zaten."

Algy çok yılgın görünüyordu. "Emin olamazsın ki Sid," dedim. "Belki de önemlidir ve belki de bize bir ipucu verir." Aslında böyle bir ipucuna falan güvendiğim yoktu. Konuşmamı sürdürdüm: "Peki sen şimdi gerçekten onu gördüğüne emin misin? Çünkü bir kez de onu kafeteryada gördüğünü söylemiştin."

Sid kafasını salladı. "Biliyorum. Ve onu gördüm!" dedi.

"Tam da bunu söylemek istiyordum. O zaman da bu adamı gördüğünü söylemiş, sonra et yemediğini öğrenince yanılabileceğini kabul etmiştin. Belki şimdi de yanılıyorsun, kimbilir?"

"Hayır, yanılmıyorum!" dedi inatla. Ona karşı çıkılmasından nefret ederdi.

Algy çabucak, "İyi öyleyse, bunun tek bir yolu var. Gidip evin karşısında duralım. Fred görsün onu bir kere de. Bakalım o mu, değil mi?" dedi.

Öyle de yaptık. Algy önce gelemeyeceğini söylediyse de, bir plan yaptım. Sid Rosie'yi ve Clio'yu almaya gidince —bunun komitenin işi olduğuna inanıyorduk— Algy'lere telefon ettim ve annesine en nazik sesimle, "Fred McAlpin'im ben efendim. Algy bugün eve gecikecek. Okulda kalması gerekti," dedim.

"Gene ne yaptı?" diye sordu annesi hemen...

Telefon kulübesinin dışında durup bana acıklı bakışlar fırlatan Algy'ye göz kırptım. "Hiç bir şey Bayan Beecham. Algy kötü bir şey yapmaz ki..." Sesim öylesine komik bir biçimde nazik çıkıyordu ki, gülmemek için kendimi zor tutuyordum. "Yalnız bugünkü cebir problemlerinden bir bölümünü yapamadı. Matematik öğretmenimiz de bunun üzerine okulda kalırsa kendine yardımcı olacağını söyledi. Algy de bu şansı kaçırmak istemedi. Yalnız siz merakta kalmayasanız diye benim size telefon etmemi istedi."

"Oh, peki," dedi annesi. Aslında kızacak bir şey olmadığı için düş kırıklığına uğramış gibi çıkıyordu sesi. Biraz sonra, "İşini böylesine ciddiye almasına sevindim," dedi. Zamanı gelmişti de geçiyordu bile. Tek düşüncesinin evden kaçıp dışarda öteki oğlanlarla oynamak olduğunu sanırsınız. Bazen onu özel bir okula yatılı olarak göndermediğime pişman oluyorum."

Yavaş ve tatlı bir sesle, "Haklısınız Bayan Beecham," dedim. "Benim annem de aynı şeyi söyler." Birden çok ileri gidip gitmediğimi düşündüm. Algy'nin annesi bile benim yaşımdaki bir çocuğun böyle laflar etmemesi gerektiğini düşünebilirdi. Aceleyle ekledim: "Gene de Milton okulunda öğrenim iyi sayılır. Erkek çocuklar biraz kaba olmakla birlikte tabii..."

"Kocam da bunu söyler." Şimdi sesi daha içten çıkıyordu. "En azından iyi yetişmiş bir tek arkadaşı olsun olur. Telefon ettiğin için teşekkür ederim Frederick."

"Bir şey değil Bayan Beecham." Telefonu kapattıktan sonra iki büklüm oldu. Gülememekten mideme kramplar girmişti. Gözlerimden yaşlar gelinceye değin güldüm.

Algy sinirli gözüküyordu. "Ya bunun yalan olduğunu anlarsa?" dedi mutsuz bir sesle. "Ya oturur da bana yardım ettiği için ona teşekkür mektubu yazmaya kalkarsa?"

"Dereyi görmeden paçaları sıvamayalım," dedim. "Zamanı gelince düşünürüz."

Bisikletlerimize binince rüzgâr gibi gittik. Thurston Parkına geldiğimizde yol çok tenhaydı. Dolambaçlı ve bol ağaçlı bir yoldu bu... Ağaçların çoğu yapraklarını dökmüştü. Yol sessizdi ve evlerin bir bölümü ağaçların arkasına gizlenmiş gibiydi. Leylak Kulübesini bulmak için caddeyi birkaç kez dolaşmamız gerekti. Çünkü evin adının yazılı olduğu levha bahçedeki çalıların arasına düşmüştü.

Evi bulduğumuz sırada Sid göründü. Clio'yu bisikletinin arkasına oturtmuştu. Caddedeki çukurların üzerinden geçtikçe Clio korku çığlıkları atıyordu. Yüzü de kıpkırmızı kesilmişti. Rosie de arkalarından geliyordu. Ona çok ufak gelen bir bisiklete binmişti.

"Puf, çok yoruldum," dedi yanımıza geldiğinde. "Benim bisikletimin zinciri koptu. Onun için kızkardeşiminkini almak zorunda kaldım. Bunu duyunca kıyameti koparacak. Adamı gördünüz mü?"

"Sabırlı ol, henüz geldik," dedim. "Bisikletlerimizi bir araya bırakmayalım. Kuşkuyu çekmesin."

Bisikletlerimizi yol boyunca çeşitli yerlere bıraktık. Sonra bahçe kapısından içeri girdik. Bahçe çok bakımsızdı. Her yeri ot bürümüştü. Ortalık da kararmaya yüz tutmuştu. Evin önünde yuvarlak bir sahanlık ve yer yer camları dökülmüş bir çamekânlı balkon vardı. Ev kocaman bir hayalet gibiydi. Ağır ve hoş olmayan bir koku yayılıyordu. Sahanlığın yan tarafında yaşamımızı içine alacak büyüklükte bir çalılık kümesi bulduk. Arkadaki ağacın dalları bu kümenin üzerini bir çadır gibi örtüyordu. Sid'in söylediği gibi çevre kedi leşi kokuyordu. Clio yüzünü buruşturdu ve burnunu tuttu.

Olabildiğince rahat bir şekilde yerleşmeye çalıştık. Yer nemli ve soğuktu. Zaman geçmek bilmiyordu. "Çabuk olsa bari," dedi Algy. "Altıbuçuktan geç kalmaya cesaret edemem."

"Henüz saat beşi çeyrek geçiyor," dedi Sid fısıltıyla. "Sabırlı olman gerek."

"Bacaklarım uyuştu" dedi Clio.

"Susun, birisi geliyor," diye fısıldadı Rosie.

Ön kapı kapandı. Heykel gibi donduk. Sahanlığın önünden doğru çakılların üzerinde ayak sesleri duyuluyordu. Derken bir bisiklet pedalı sesi ve bisikletin lambasının ışığı geldi. Birisi bisikletle kapıdan çıkıyordu. Çalıları aralayıp baktık. Bisikletteki adam Bay Gribbie değil, Puffer'dı. Yani fabrikanın gece bekçisi.

"İnşallah işe gidiyordur," dedi Sid. "Onun da burada oturduğunu bilmiyordum. Ama tam da ona göre bir yer. Kapıdaki bir notta, bekâr erkeklere oda verildiği yazıyor. Sanırım ki çok da ucuz bir yer."

Clio sinirli sinirli güldü, "İnşallah gidip bizim mezarlığa bakmaz" dedi.

Rosie, "Öteberimizi arabanın içine koyduk," diye açıkladı. Sizden sonra Pazartesi günü epey şey topladık. Hepsini eve götürdüm. Ama annemin başı ağrıdığı için tüm aksiliği üzerindeydi. Evde yeteri kadar dökümtü olduğu için bunları kabul etmeyeceğini söyledi. Çaresiz, gidip arabanın içine koyduk. Bir yığın eski şapka ve giysi var. Bulsa bile yaşlı bekçinin onlarla ilgileneceğini sanmıyorum."

"Nerede satmayı düşünüyorsunuz?" diye sordu Sid.

"Bizim garajda" dedi Rosie. "Pazara kadar annemin başağrısı geçer. Ses çıkaracağını sanmam. Bahçe kapısına satışı bildiren bir not yazacağız. Algy de piyango düzenleyecek."

"Bir bilet elli lira olacak. Büyük armağan da piyano..." dedi Algy. "Onu satın almayı isteyen kimseyi bulamadık. Onun için sanırım ki, piyango iyi bir fikir. Kim kazanırsa, ona gidip piyanoyu almasını söyleyeceğiz."

Sid, "Şişt, çok gürültü yapıyorsunuz," diye uyardı.

Çok soğuktu. Rüzgâr yaprakların arasından korkunç sesler çıkararak esiyordu. Leylak Kulübesine ne gelen vardı, ne de giden. Fosforlu saatime baktığımda durduğunu sandım. Zaman geçmek bilmiyordu. Ama saati kulağıma götürdüm işliyordu.

Bir süre sonra Sid yavaşça, "Odasında ışık yandı," dedi. "İşte şu birinci kattaki, balkonun sağındaki oda."

Sürünerek cama doğru gittim. Perdeler yarı çekilmişti. Oda görünüyordu ama kimsecikler yoktu içerde. "Eğer gece için hazırlık yapıyorsa, çıkmayacak demektir. Ninemde kalırken çay saatinden sonra hiç çıkmazdı," dedim.

"Belki huylarını değiştirmiştir," dedi Sid.

"Eğer çıkarsa ne yapacağız peki?" diye sordu Rosie.

"Hep birlikte üstüne atlarsak, onu yere yıkabiliriz. Sonra karnını tekmeleyerek bir güzel bağlarız." Clio bunları söylerken bu işten çok hoşlandığı belli oluyordu.

Sid başını salladı, "Bu delilik olur. Bir kez parayı üzerinde taşımıyordur ki. Önce kesinlikle o mu değil mi onu öğrenelim. Planımızı ona göre yaparız.

HAFTAYA: GARİP BİR YASA

MISIR'IN GÖRKEMLİ FİRAVUN MEZARLARI BİNLERCE YIL ÖNCE YAPILMIŞTI

PİRAMİTLERİN GİZİ

Arkeolog Flinders Petrie, piramitlerin yapılış nedenlerini araştırmak üzere Mısır'a gitmiş, orada aylarca çalışmıştı

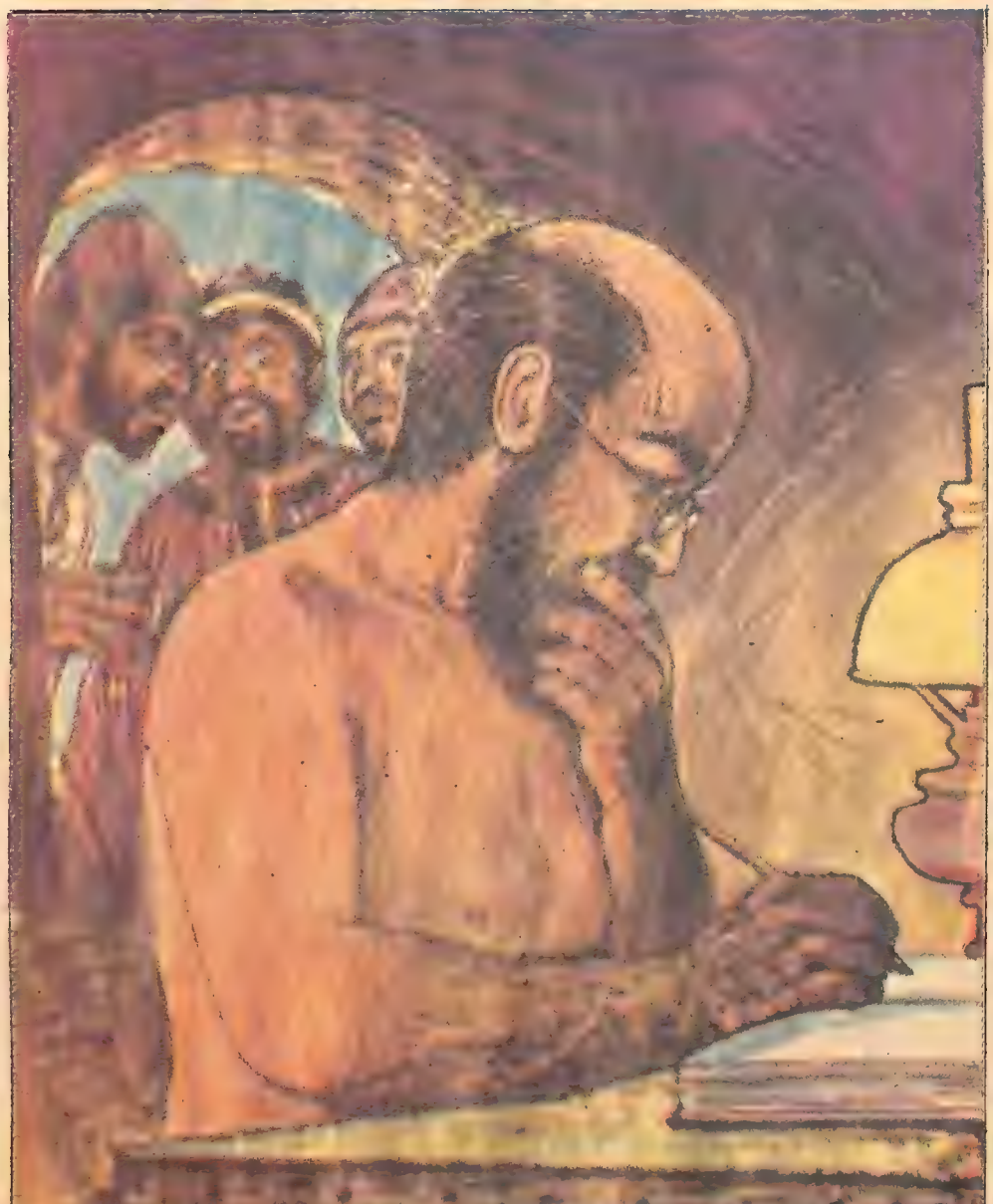

ÜNLÜ bir arkeolog olan Flinders Petrie XIX. yüzyılın sonlarında Mısır'da Giza piramitlerini araştırmak üzere yola koyuldu. Mısır'a geldiğinde kendisine yardımcılar buldu. Bunlar gerekli malzemeyi taşıyacak hamallar ve yol göstericilerdi. Ancak bu Mısırlı yardımcılar, İngiliz bilim adamının davranışlarını garip karşılıyorlardı. Petrie, piramitlerin bulunduğu bölgeye gidince bir çadır kuracağına, boş bir mezarı kendisine çalışma odası seçti. Oradaki taşları masa ve sandalye olarak kullandı. Notlarını alırken de bir gaz lambasından yararlanıyordu.

Eğer hamallar, Petrie'nin burasını hangi amaçla kullandığını bilmeseler, bir geceyarısı elinde lamba ve yarı çıplak olarak dışarı çıktığını gördüklerinde çok daha fazla korkacaklardı. Ünlü arkeolog, bir elinde ışık, bir elinde notları karşıdaki dev piramidin içine dalmıştı. Hamallar bu görüntü karşısında dillerini yutmuşlardı.

Ama Flinders'i bir arkeolog olarak tanıyanlar, onun bu hareketlerini delilik olarak nitelendirmezlerdi. İlk araştırmasını İngiltere'de Taş Devri kalıntıları üzerine yapmıştı. Son yıllarda ise Mısır'da bulduğu eski bir Yunan kasabası ve Ramses'in mezarı ününe ün katmıştı. İşte 1880 yılının şu sıcak gecesinde de, Mısır'ın dev yapıları piramitlerin gizini çözmek üzere kollarını sıvamıştı.

Örneğin, Firavun Keops, mezarının üstüne 29.500.000 adet taşı neden üst üste koydurtmuş olsundu? Hem de bu taşların hepsi eşit büyüklükteydi. Nasıl olmuş da binlerce köle, ilkel araçlarla taşları bu kadar yüksekte kaldırabilmişlerdi.

Büro olarak kullandığı mezarında gece, gündüz çalışıyor, notlar alıyordu. Flinders Petrie, piramitlerin nasıl ve neden

yapıldıklarını keşfetmedi. Ama önemli bir şey bulmuştu. Bütün araç gereçlerini piramidin çevresine yaymış, yapının kenarlarını, açılarını, yüksekliğini büyük bir dikkatle ölçüyordu.

Günler geçtikçe ve rakamlar önüne yığıldıkça şaşkınlığı artıyordu. Çünkü elindeki sonuçlara göre, yüzlerce yıl önce piramidi yapanlar, kendisinin kullandığı araçları kullanmışlardı. Eğer böyleyse eski Mısırlılar, dünyanın ilk büyük matematikçileriydi.

Flinders Petrie'nin ortaya attığı sorunlardan bir bölümü, sonraları başka arkeologlar tarafından çözüldü. Taşların bu kadar yükseğe nasıl kaldırıldıkları sonradan anlaşıldı. Mısırlılar günümüzde olduğu gibi büyük iskeleler kuruyorlar ve bu iskeleler yardımıyla taşları kaldırıyorlardı.

Piramit yükseldikçe iskele de yükseltiliyor, yapı bitince kaldırılıyordu.

Günümüzde piramitlerin neden yapıldığına ilişkin bazı nedenler bilinmektedir. Eski Mısırlılar, ölümden sonra ruhların ölüler dünyasında yaşadığına inanırlardı. Bu yüzden ruhların barındığına inandıkları büyük piramitler yapıyorlar, içine ölünün eşyalarını, yiyecek ve içecek koyuyorlardı.

Ama neden bu mezarlar piramit biçiminde yapılıyordu? İşte yanıtlanması gereken sorulardan birisi de buydu. Bunun için iki önemli ipucu vardı.

Birincisi, piramitlerin bulunduğu bölgede çalışan bazı bilim adamlarının gözlemlerine dayanıyordu. Kimi zaman güneş ışınları piramitlerin açısına yaklaşık bir açıyla bulutlardan yansıyor ve güneş ışınları bir piramit oluşturuyorlardı.

İkinci ipucu ise piramidin içindeydi. Piramidin içindeki geçitlerde yer alan hiyeroglif yazıları, firavunun güneş ışınlarına basarak gökyüzüne yükseldiğini anlatıyordu. Bu ışıklar da piramit biçimindeydi.

Petrie, 1889 yılında bir başka keşifte bulundu. Piramitin içinde yarısı suyla dolu bir mezara girdi. Mezarı temizleyen arkeolog, burada çok değerli armağanlar buldu. Bu armağanlar M.Ö. 1848-1801 yılında yaşamış olan Kral III. Amenemhef'in kızına sunulmuştu. Mezardaki başka eşyaların çalındığı anlaşıldı. Yani hırsızlar, mezarın ana giriş kapısını bulmuşlardı. O zaman kendisi de bulabilirdi. Böylece günlerce piramitin içinde boğulma tehlikesi içinde, kimi yerde sürünerek, kimi duvarlara tırmanarak mezarın kapısını aradı. Ancak bunu bulamadı. Dışarıya çıktığı zaman eli boştu.

Ama bütün bu deneyler ona bir şey öğretmişti. Hırsızlar mezara giden yolu tek başlarına bulmuş olamazlardı. Mutlaka onlara yardım eden biri olmalıydı. Bunlar da eskiden piramitlerde görev yapanlardan başkaları olamazdı.

*

Araştırmalar sonucunda firavunlar zamanında hırsızlığın son derece yaygın olduğu ortaya çıktı. Mezar bekçileri, rahipler ve başkaları hırsızlarla işbirliği yapmışlar ve değerli eşyaların ortadan kaybolmasına yol açmışlardı.

Yüzlerce yıl önce hırsızlar, firavun mezarlarını yağmalamışlar, günümüze pek az şey bırakmışlardır (solda). Petrie, hırsızların kullandığı giriş kapısını bulmak için yarı beline kadar suların içinde çalıştı. Sonunda hırsızlara piramitte görevli bekçilerin yardım ettiği kanısına vardı (üstte).

MEKTUP ARKADAŞI

Türkiye'nin her yöresinden yeni arkadaşlar edinmek ister misiniz? Bize adınızı, adresinizi, nelerle ilgilendiğinizi kısaca yazın. Bu köşede yayımlayalım...

- AYNUR YILDIRIM: Yaşım 15. Kitap okumayı, gezmeyi. müzik dinlemeyi severim. Pul ve kart biriktiririm. Şiir ve öykü yazıyorum. Yaşıtlarımla yazışmak istiyorum. Adres: Beyaz Köşk Sok. No: 15/2 İdealtepe-İSTANBUL
- HAYDAR ERŞİMŞEK: Yaşım 12. Futbolu severim. Yazışmak istiyorum. Adres: Sakarya Cad. No: 69 Tel: 328 SİNOP
- DOĞAN ÜLGEN: Yaşım 12. Pul biriktiririm. Resim yapmayı çok severim. Yazışmak istiyorum. Adres: Galeri Ülgen Bibloevi Tersane Cad. No: 53 Tel: 204 SİNOP
- PINAR ÇANKAYA: Yaşım 8. Kitap okumayı severim. Yaşıtlarımla yazışacağım. Adres: Kıbrıs Cad. Yayla Ap. No: 6 Kat: 4 D: 14 Kurtuluş-ANKARA
- ORKİDE DOĞU: Yaşım 12. Kitap okumayı, gezmeyi severim. Çiçek koleksiyonum var. Yaşıtlarımla yazışmak istiyorum. Adres: Uzun Sok. No: 107/3 TRABZON
- ERCAN BAŞ: Yaşım 13. Futbolu çok severim. Yaşıtlarımla yazışmak istiyorum. Adres: Yenişehir Yedievler 7/4 No: 12 KARABÜK
- REYHAN OZTURAN: Yaşım 11. Özel zevklerim arasında resim yapmak, müzik dinlemek, spor yapmak vardır. Arkadaşlarımla yazışmak istiyorum. Adres: Valiyolu kat: 5 No: 11 ADANA
- BİLEN ALACALAR: 14 yaşındayım. Spor yaparım, müzik dinlerim. Koleksiyon yapmayı severim. Yurdun çeşitli yörelerinden arkadaşlarla yazışmak istiyorum. Adres: Özel Işık Lisesi, Teşvikiye Cad. No: 152 Teşvikiye-İSTANBUL
- SAMİ RODOPLU: Yaşım 13. Para biriktirmeyi, kitap okumayı, müzik dinlemeyi, gezmeyi, futbol oynamayı severim. Adres: Koşukavak Mah. 237 Sok. No: 13 Altındağ-İZMİR
- CAN ALTA: Yaşım 10. Pul biriktirmeyi, müzik dinlemeyi severim. Yaşıtlarımla yazışmak istiyorum. Adres: Haznedar Tağmaç Cad. Özlem Ap. No: 8, D: 9Bahçelievler-İSTANBUL
- NECMETTİN KESKİN: Yaşım 14. Dergi okumayı ve biriktirmeyi severim. Eski para biriktiririm. Yaşıtlarımla yazışmak istiyorum. Adres: Murat Gıda Pazarı, Kâzım Karabekir Cad. No: 9 VAN
- TOLGA SOYATA: Yaşım 13. Fizik ve elektronik konularıyla ilgilenirim. Bu konuda ilgilenen arkadaşlarla yazışmak istiyorum. Adres: Hatboyu Cad. Anafartalar Sok. No: 1 D: 5 Yeşilköy-İSTANBUL
- ORKİDE DOĞU: Yaşım 12. Kitap okumayı ve gezmeyi severim. Yaşıtlarımla yazışmak istiyorum. Adres: Uzun Sok. 107/3 TRABZON
- SABRİYE KESER: Yaşım 10. Pul, davetiye biriktiririm. Boş zamanlarımda kitap okur, müzik dinlerim. Adres: Atatürk Mah. Sütçü Sok. 29 Ümraniye-İSTANBUL
- FÜGE ÖNCEL: 12 yaşındayım. Pul biriktiririm, fotoğraf çekmeyi, yüzmeyi, bisiklete binmeyi ve müzik dinlemeyi severim. Yazışmak istiyorum. Adres: İnönü Cad. 42 Bornova-İZMİR
- ÇİĞDEM DERVİŞOĞLU: Yaşım 15. Müzik dinlerim, hentbol oynarım. Yaşıtlarımla yazışmak istiyorum. Adres: Nalçacı Sok. Seçkin Ap. 49 KONYA
- FERHAT ŞİRİN: Yaşım 12. Resimli roman yaparım, pul biriktiririm. Melodika çalarım, yüzmeyi severim. Adres: Kartaltepe, Alemdarlar Sok. 10/3 Bakırköy-İSTANBUL
- GÜÇLÜ ARIĞ: Yaşım 12. Pul biriktiriyorum. Boş zamanlarımda müzik dinlerim ve masa tenisi, basketbol, voleybol oynarım. Adres: Gaziantep Anadolu Lisesi Hazırlık C 166 GAZİANTEP

OKURDAN OKURA

İLKBAHAR

Benim en çok sevdiğim mevsim;
Arıların uçuştuğu,
Kuşların koşuştuğu,
İlkbahardır! İlkbahar.

Rengârenk çiçekler,
Yemyeşil kırlar,
Sevimli çocuklar,
Etrafa neşe saçar.

Uçurtmalar uçar,
Çocuklar koşar,
Hava çiçek kokar,
Artık geldi ilkbahar.

DEVRİM ÇANKAYA

TÜRKİYEM

İçinde birçok şehir taşıyan
Güzel Türkiyem
Her yerde seni aradım
Her şehrini gezmek için
Güzel Türkiyem
Seni çok severim
Bunu tek ben bilirim
Bir şehrini gezmek için
Canımı bile veririm
Benim güzel Türkiyem
Dağları, taşları yapan
Ağaçları donatan sensin
Herkes seni çok sever
İçinde rahat uyumak ister
Benim güzel Türkiyem.

EMİNE İSKİT

Resim: TURGUT KIRLICA

OKURDAN OKURA

Bu, sizin sayfanız... Şiirlerinizi, resimlerinizi, öykülerinizi, kısa yazılarınızı ve kendi fotoğraflarınızı bekliyoruz...

ÖĞRETMENİM

Daha hiçbir şey bilmezken,
Okula gelince öğrendim
A'yı, B'yi, O'yu
Öğreten öğretmenimdir.

Küçüktüm büyüdüm,
Okumayı çözdüm.
Okudum Cin Ali, Kül Kedisi,
Öğreten öğretmenimdir.

ESER ÇINAR

AY

Gecemizin ışığıdır ay,
Sanki ok atan sıkıca bir yay,
Yıldızları seyret hayallere kay.
Ayın ışığında yıldızları say.

Bazen hilaldir, bazen yarım,
O gece benim en iyi arkadaşım.
Aydede deriz ona.
Güneşte ışığı erer sona.

Güneş bir ışıktır, ay ise çıra.
Yıldızlar yanında olur bir sıra,
Geceler hep aydınlıktır onunla,
Ağadır ay, yıldızların yanında.

Gökyüzünün gece prensi,
Gelir ondan hep mutluluk sesi.
İnşanın her nefesi,
Düşündüğü aydedesi.

MAHMUT AVCI

BİR GEMİ BİLİRİM BEN

Bir gemi bilirim ben
Dalgalara asırlarca göğüs geren
Yaşam savaşını sürdüren
Bir gemi tanırım ben.

Denizlerde dolaşan
Dalgalarla boğuşan
Fırtınalara göğüs veren
Bir gemi bilirim ben.

Yıllar geçti üstünden
Hâlâ yok olmama savaşı veren
Daima insanlara hizmet eden
Bir gemi bilirim ben.

Çocukluk yıllarımdan
İyi hatırlarım onu anılarımdan
Ama! Şimdi çaresiz
Tek başına terkedilmiş
Bir gemi bilirim ben.

ENDER İSKURT

OKURDAN OKURA

GÜNEŞ

Evrenin gülüsün sen.
Gökyüzünün süsüsün sen,
Seni çok seven ben;
Diyorum ki: Güzel güneş!

Karları eritirsin.
Bizleri ısıtırsın,
Işınların altında ısınan ben;
Diyorum ki: Güzel güneş!

Sabahleyin erkenden,
Nazlı nazlı doğarsın,
Işınlarınla her zaman,
Dünyayı sıcağa boğarsın.
Her sabah uyanınca ben;
Diyorum ki; Güzel güneş!

HATİCE KIRICI

ÖĞRETMENİM

Siz ana baba gibisiniz.
Gökte parlayan bir yıldız gibisiniz.
Çünkü öğretmenimsiniz.

Siz sevgi nedir bilen
Herkesi seven
İyiyi öğreten
Doğru yolu gösteren
Öğretmenimizsiniz.

Bizi dövmeden öğretmeye çalışan
Bizi kırmayan
Bizi zorlamayan
Bizi çocuğunuz gibi seven
Bizim öğretmenimizsiniz.

ÖNDER FIRAT

OKURDAN OKURA

KADINLARIMIZ

Kadınlara hak yoktu.
Kadınlara özgürlük yoktu.
Devrimden önce.

Sanki kadın kimine göre bir süs,
Kimine göre bir oyuncaktı.

Devrim yaptı Atatürk,
Kadınlara hak tanıdı.
Artık kadınlar da
Özgür olacaklardı.

GONCA İSENLİK

İLKBAHAR

Dört mevsim arasında
En güzeldir ilkbahar
Çiçek açar ovalarda, bağlarda
Erir karlar dağlarda.

İlkbahar çok güzel bir mevsim
Sevmeyen varsa gelip söylesin
Herkes onu arar
Ne güzeldir ilkbahar.

Kuşlar yuvalarına dönerler
Ağaçlar yeşerirler
Bahar gelince tekrar
Yeniden doğar her şey.

İlkbahar şu güzel günleri
Kuşların cıvıl cıvıl ötüşleri
Minik çocukların gülüşleri
İlkbaharın belirtileri.

ELENİ BALLAS

Resim: ÖZGÜR ESKİ

yeni baskıları ÇIKTI

BİP®

Bip bip, bip. . . . bip. . . .
Çocuklar sizinle tanışalım.
Bip benim adım.
Yeni ve üstün yapıştırıcıyım
Size biraz özelliklerimden söz edeyim.
Ambalajım, özel plastikten yapılmıştır.
Dayanıklı, esnektir.
Beni patlatamazsınız.
Kapağım tüpümün ağzını iyice kavrar.
Kapalıyken havayla temas etmem.
Bu yüzden kurumam.
İsterseniz akarım, isterseniz akmam.
İstemediğiniz yere asla bulaşmam.

Benimle zevkli çalışırsınız.
Plastik yapıştırıcıyım,
Kuruyunca şeffaflaşırım.
Bundan sonra birlikte olacağız.
Pamuk Prenses ve Yedi Cücelerim'den dilediğinizi alın.
Masal serisini tamamlayın.
Boşalan tüplerimi sakın atmayın.
Birlikte neler neler oynayacağız.

BİP
"yeni ve üstün yapıştırıcı"

DENGE A.Ş. Abdülhakhamit Cad. 16/5 TAKSİM Tel: 44 64 24-43 70 12-44 61 36

ASA

"21 yaşımda emekli maaşım olacak!"

"Babam, sınıf geçme armağanı olarak, bana Pamukbank'ta Emeklilik Hesabı açtırdı. 21 yaşıma geldiğimde büyük bir gelirim olacak. Ne güzel!"

Babanıza söyleyin, size de Pamukbank'ta bir Emeklilik Hesabı açtırsın. 12 yıl sonra -henüz çalışmaya bile başlamadan- büyük bir para geçsin elinize.

İsterseniz bu paranın tümünü birden alırsınız, isterseniz durur, yüklü bir maaş getirir.

Sınıfınızı geçtiyseniz, liseyi bitirdiğinizde aylık geliriniz hazır demektir.

Tutun babanızın elinden, Pamukbank şubelerinden birine uğrayın. Kim bilir belki kendisi için de bir hesap açtırır.

PAMUKBANK
"iyi bankadır"